

CEG

Crnogorski elektrodistributivni sistem

OSNOVANO NOVO PRIVREDNO DRUŠTVO

AKTUELNOSTI:

*Pozitivni proizvodni
rezultati nakon
prvih pet mjeseci*

str.
05.

IMENOVANJA:

*Milan Perović,
novi finansijski direktor*

str.
10.

DRUŠTVO:

*Otvoren olimpijski bazen u
Nikšiću*

str.
29.

AKTUELNOSTI:

06.

AKTUELNOSTI:

Generalni remont u TE „Pljevlja“
SVE PROTEKLO PO PLANU

AKTUELNOSTI:

18.

AKTUELNOSTI:

Usvojena „Strategija razvoja informacionih tehnologija Elektroprivrede Crne Gore“ do 2019.godine
ZA UNAPREĐENJE POSLOVNIH PROCESA

DRUŠTVO:

33.

DRUŠTVO:

Podrška nikšićkom festivalu EPCG generalni sponzor: Manu Čao zvijezda ovogodišnjeg Lake festa

SADRŽAJ:

AKTUELNOSTI

Ponovljena XIV vanredna Skupština akcionara EPCG AD Nikšić

04. Osnovan CEDIS d.o.o. Podgorica

AKTUELNOSTI

Premašen plan proizvodnje električne energije predviđen Bilansom za 2016. godinu

05. Pozitivni rezultati nakon prvih pet mjeseci

AKTUELNOSTI

Generalni remont u TE „Pljevlja“
SVE PROTEKLO PO PLANU

06. SVE PROTEKLO PO PLANU

08. IZMEĐU DVA BROJA

IMENOVANJA

Milan Perović, novoimenovani glavni finansijski direktor Elektro inženjer bogatog iskustva u oblastima menadžmenta i finansija

10. IMENOVANJA

DALEKOVOD

REGION 4
INVESTICIJE ZA POUZDAN I STABILAN RAD

12. INVESTICIJE ZA POUZDAN I STABILAN RAD

DALEKOVOD

REGION 5 SPREMAN ZA SEZONU

14. NOVI OBJEKTI OJAČALI SISTEM

INTERVJU

Doc. dr Saša Mujović, Elektrotehnički fakultet Podgorica
KVALITET ELEKTRIČNE ENERGIJE JE IMPERATIV

16. KVALITET ELEKTRIČNE ENERGIJE JE IMPERATIV

AKTUELNOSTI

Usvojena „Strategija razvoja informacionih tehnologija Elektroprivrede Crne Gore“ do 2019.godine

18. ZA UNAPREĐENJE POSLOVNIH PROCESA

20. CRNA GORA

22. REGION

AKTUELNOSTI

Studija njemačke kompanije Fishtner potvrdila
UGLJA IMA DOVOLJNO ZA STABILAN RAD II BLOKA

23. UGLJA IMA DOVOLJNO ZA STABILAN RAD II BLOKA

DRUGI PIŠU

Regionalna stručna konferencija od 19-21.maja, u Beogradu
Balkan ne može bez termoelektrana

25. BALKAN NE MOŽE BEZ TERMoelektrana

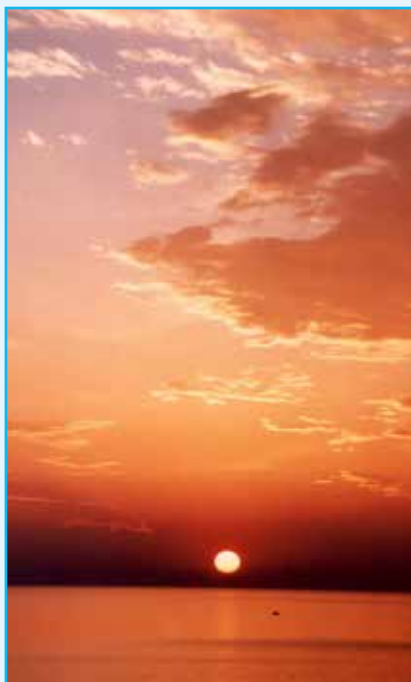
DRUŠTVO

Veliki doprinos EPCG u rekonstrukciji jako značajnog objekta

29. OTVOREN OLIMPIJSKI BAZEN U NIKŠIĆU

INTERVJU:**16.****INTERVJU:**

Doc. dr Saša Mujović,
Elektrotehnički fakultet Podgorica
KVALITET ELEKTRIČNE ENERGIJE JE IMPERATIV

PUTOPISNA REPORTAŽA:**39.****PUTOPISNA REPORTAŽA:
JEDNOM ADA UVIJEK ADA**

- 31. DRUŠTVO**
Osnovci iz Budve i Bara posjetili "Perućicu"
Djeci zanimljiva energetika
- 32. DRUŠTVO**
Donacija Domu starih u BP
Akciju podržala i EPCG
Podrška unapređenju zdravstvene zaštite
Borova šuma u Ulcinju bogatija za 80 sadnica
- 33. DRUŠTVO**
Podrška nikšičkom festivalu
EPCG generalni sponzor: Manu Čao zvijezda ovogodišnjeg Lake festa
- 34. MLADE SNAGE**
Darko Jevrić, referent za javne nabavke
Teren je slika života
- 35. ŽIVOTNA PRIČA**
Nada Golubović, sekretarica direktora TE „Pljevlja“
UVIJEK JE DOBRO
- 36. SVIJET**
- 37. SA SVIH MERIDIJANA**

- 38. FELJTON**
40 godina HE „Piva“: Rako Milošević, šef gradilišta istražnih radova na izgradnji hidroelektrane na Mratinju
Sanjao sam da padam sa mratinjskih visina
- 39. PUTOPISNA REPORTAŽA**
JEDNOM ADA UVIJEK ADA
- 40. ZDRAVLJE**
Jovan Bulajić, udruženje za borbu protiv bolesti zavisnosti Preporod
Zavisnika više nego prije deset godina
- 41. "BUDI U TOKU, BUDI U IGRI"**
- 42. TESLA**
- 43. SKANDINAVKA**

impresum

ELEKTROPRIVREDA

PREDSJEDNIK ODBORA DIREKTORA
Srđan Kovačević

IZVRŠNI DIREKTOR
Stefano Pastori

DIREKCIJA ZA ODNOS SA JAVNOŠĆU

IZVRŠNI RUKOVODILAC
Rajko Šebek
rajko.sebek@epcg.com

RUKOVODILAC SEKTORA ZA INTERNU KOMUNIKACIJU
Mitar Vučković
mitar.vuckovic@epcg.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Miodrag Vuković
miodrag.vukovic@epcg.com

REDAKCIJA:
Olivera Vulanović
olivera.vulanovic@epcg.com
Biljana Mitrović
biljana.mitrovic@epcg.com
Marko Burić
marko.buric@epcg.com

KOMPUTERSKA OBRADA:
DPC D.O.O. Podgorica

Adresa redakcije:
Ulica Vuka Karadžića 2 Nikšić
Tel/fax: 040/204-223
E - mail: list.epcg@epcg.com
Web site: www.epcg.com
Izdavač: Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić
Tiraž: 1800
Štampa: Grafo group D.O.O. Podgorica

AKTUELNOSTI

PONOVLJENA XIV VANREDNA SKUPŠTINA AKCIONARA EPCG AD NIKŠIĆ

OSNOVAN CEDIS D.O.O. PODGORICA

Mitar Vučković

Akcionari saglasni

Akcionari EPCG, na ponovljenoj XIV vanrednoj Skupštini ADA, 23.juna, dali su „zeleno svjetlo“ za odvajanje FC Distribucija od matične kompanije i osnivanje privrednog društva, „Crnogorski elektrodistributivni sistem“ (CEDIS) d.o.o. Podgorica.

Novoosnovano društvo, koje će se isključivo baviti distribucijom električne energije, počće da funkcioniše 1. jula 2016.godine, a preuće sve zaposlene u FC Distribucija, više od 1300 radnika.

Usvajanjem Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću, CEDIS, EPCG je ispoštovala zakonske obaveze da, kao vertikalno integrisana elektroenergetska kompanija, izvrši pravno odvajanje operatora distributivnog sistema osnivanjem novog privrednog društva kome se prenosi pripadajuća imovina sa stanjem na dan osnivanja.

Sekretar EPCG AD, Milivoje Vujačić, istakao je da je prijedlog Odluke o osnivanju novog privrednog društva Odbor direktora kompanije utvrdio saglasno članovima 64 i 77 Zakona o privrednim društvima i Statutu EPCG. Vujačić je podsjetio da je aktima Elektroprivrede Crne Gore propisano da je sva imovina čija vrijednost premašuje 10 odsto osnovnog kapitala kompanije, odnosno 100,03 miliona eura u nadležnosti Skupštine akcionara.

- Prijedlogom Odluke novo privredno društvo definisano je kao zavisno u stooostotnom vlasništvu EPCG, ali sa punim kapacitetom u dijelu organa upravljanja. Pored Skupštine čije poslove će obavljati osnivač, odnosno Odbor direktora Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, novoosnovano Društvo će imati petočlani Odbor direktora, izvršnog direktora i sekretara, pojasnio je Vujačić.

Akcionari su jednoglasno usvojili i prijedlog Odluke o prihvatanju nenovčanog uloga u Crnogorski elektrodistributivni sistem, čija je vrijednost utvrđena u iznosu od 269,1 milion eura. Novčani ulog vrijedan je 8,5 miliona.

Shodno zakonu za procjenu nenovčanog dijela uloga angažovana je renomirana međunarodna revizorska institucija, KPMG, koja je 9.maja, upravo kada je verifikovan popis imovine EPCG i potvrđen od strane nadležnih organa upisan u knjige, utvrdila nenovčani ulog sa stanjem na dan 31.decembar 2015.godine.

Prema riječima Milivoja Vujačića, s obzirom da prema Odluci osnivača i članu 242 Zakona o energetici ulog mora biti iskazan na dan osnivanja Društva, KPMG će izvršiti ponovnu procjenu imovine i utvrditi eventualne razlike u vrijednosti nenovčanog uloga u

periodu 31.decembar-23.jun, na osnovu čega će nadležni organi u zakonom predviđenom postupku donijeti odluke koje se prije svega odnose na povećanje ili smanjenje osnovnog kapitala novoosnovanog Društva.

Akcionari su usvojili izmjene i dopune Statuta EPCG AD Nikšić, koje se odnose na brisanje distributivne djelatnosti iz teksta najvišeg akta i uvođenje tačke 29 u članu 52 Statuta kojom je normirano da „Odbor direktora EPCG obavlja poslove osnivača u svim društvima koje osnuje Elektroprivreda Crne Gore“.

Ponovljenoj XIV vanrednoj Skupštini prisustvovali su predstavnici i zastupnici akcionara koji čine 98,77 odsto ukupnog kapitala Društva.

Prva sjednica Odbora direktora CEDIS-a

KONSTITUISANI ORGANI UPRAVLJANJA

Miodrag Čanović, imenovan je za predsjednika Odbora direktora novoosnovanog Crnogorskog elektrodistributivnog sistema (CEDIS) d.o.o. Podgorica. Izvršni direktor je **Zoran Đukanović**, a sekretar Društva, **Magdalena Vukčević**.

Odbor direktora EPCG, u ime osnivača, imenovao je pet članova odbora CEDIS-a u čiji sastav je na prijedlog Vlade Crne Gore, pored Čanovića i Đukanovića, ušla i Snežana Šljukić, dok su predstavnici strateškog partnera, kompanije A2A, **Aleksandar Mitrović** i **Đorđo Kasaloti**.

U skladu sa Zakonom o primjeni Sporazuma o stvaranju uslova za slobodne i fer izbore (Lex Specialis) za člana Odbora CEDIS-a imenovan je **Dejan Mijović**.

AKTUELNOSTI

PREMAŠEN PLAN PROIZVODNJE ELEKTRIČNE ENERGIJE PREDVIĐEN BILANSOM ZA 2016. GODINU

POZITIVNI REZULTATI NAKON PRVIH PET MJESECI

Marko Burić

Crnogorske elektrane za prvih pet mjeseci u 2016. godini proizvele su ukupno 1316 GWh električne energije, što je 6,47 odsto više od Bilansom planirane proizvodnje. Hidroelektrana "Perućica" od januara do maja proizvela je 582 GWh električne energije, odnosno 7,9 odsto više od Bilansa, dok je HE "Piva" proizvela 359 GWh i tako premašila plan za 16,8 odsto. Termoelektrana "Pljevlja" je proizvela 375 GWh - 3,6 odsto manje od plana.

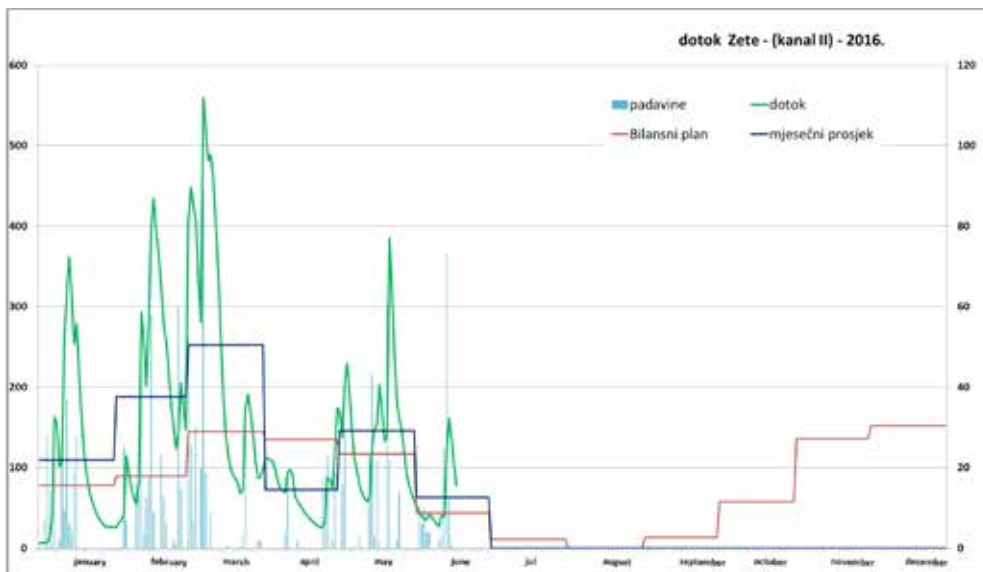
Koordinator za upravljanje proizvodnjom u Direkciji za upravljanje energijom, Darko Krivokapić, istakao je da su hidroelektrane premašile Bilansom zacrtani plan zahvaljujući velikoj količini padavina od februara do maja.

- Za prvih pet mjeseci u Nikšiću je palo 1195 litara po m², što su količine 38,2 odsto iznad dugogodišnjeg prosjeka za ovaj period godine (865 lit/m²). I pored toga što je remont TE "Pljevlja" počeo 3. maja, ostvarena proizvodnja u termoelektrani je bila neznatno od plana

viđenog Bilansom - naveo je Krivokapić.

U odnosu na prvih pet mjeseci prošle godine proizvodnja je svega dva odsto manja. U 2015. elektrane su zaključno sa 31. majem proizvele 1340 GWh, odnosno 20 GWh električne energije više nego ove godine. Iako su hidroelektrane premašile rezultat iz prošle godine, TE "Pljevlja" je proizvela 28 odsto manje električne energije u 2016. godini. HE "Perućica" je u odnosu na 2015. godinu proizvela 27 GWh električne energije više, a HE "Piva" je za čak 92 GWh premašila rezultat iz prošle godine za prvih pet mjeseci.

- Na proizvodne rezultate u narednim mjesecima, osim raspoloživosti agregata, utiče hidrološke prilike, kao i kretanja cijena električne energije. Povoljne hidrološke prilike su uslovile da početkom ljeta akumulacije budu na maksimumu. U Direkciji za upravljanje energijom očekujemo da ćemo uz dobru optimizaciju trgovine i proizvodnje postići dobre finansijske efekte - rekao je Krivokapić.

AKTUELNOSTI

GENERALNI REMONT U TE „PLJEVLJA“

SVE PROTEKLO PO PLANU

Luka Jovanović

Miodrag Vuković

VRIJEDNOST OVOGODIŠNJIH REMONTNIH RADOVA IZNOSILA OKO TRI MILIONA EURA. VEĆINU IZUZETNO ZAHTJEVNIH POSLOVA PRILIKOM IZVOĐENJA REMONTNIH RADOVA OBAVILI SU ZAPOSLENI IZ TE „PLJEVLJA“. OBAVLJENI SU RADOVI NA TIPSKOM REMONTU MAŠINSKE SALE, KOTLOVSKOM, MLINSKOM I NA POMOĆNIM POSTROJENJIMA. ULAGANJA TOKOM REMONTA BITNO UTIČU NA POUZDANOST RADA POGONA TERMoeLEKTRANE U NAREDNOM PERIODU.

Ovogodišnji generalni remont u TE „Pljevlja“ počeo je 03. maja, a kako je bilo i planirano svi radovi su bili završeni u uobičajenom roku, tako da je termoelektrana bila u pogonu 06. juna.

- Menadžment nam je ostavio mogućnost da radovi budu, ako se ukaže potreba, produženi za još sedam dana, ali smo zbog dobre organizacije i plana sve radove obavili u uobičajenom roku trajanja godišnjeg remonta, a to je 30 dana – kaže direktor TE „Pljevlja“ Luka Jovanović.

On dodaje da je vrijednost ovogodišnjih remontnih radova iznosila oko tri miliona eura, u skladu sa planiranim budžetskim sredstvima za ove poslove. Inače, od ukupnog budžeta predviđenog za održavanje termoelektrane, koji iznosi tri miliona i 700 hiljada eura, većina sredstava bude utrošena tokom redovnog godišnjeg generalnog remonta.

Tehnički rukovodilac elektrane i rukovodilac remontnih ra-

dova Vladimir Šestović kaže da su radovi tokom ovogodišnjeg remonta tekli planiranom dinamikom.

- Ove godine izvodili smo radove na tipskom remontu mašinske sale, kotlovskom postrojenju, mlinskom postrojenju, kao i na pomoćnim postrojenjima. Radovi su obavljani i na sistemu odšljakivanja ispod kotla, kao i na zamjeni linija za demineralizaciju u hemijskoj pripremi vode – ističe Šestović.

Na elektro postrojenjima, tokom ovogodišnjeg generalnog remonta, obavljena su ispitivanja, izvršena zaštita i odrađen tipski remont elektro opreme.

- Nakon dobro obavljenih radova tokom ovogodišnjeg generalnog remonta očekujemo pouzdan rad termoelektrane u narednom period, kao što je to bio slučaj i predhodnih nekoliko godina. Nadam se da ćemo uspješnim radom ohrabriti menadžment naše kompanije da donese odluku o ekološkoj sanaciji postojećeg bloka termoelektrane, da bi imali jedan

Vladimir Šestović

očuvan i kompletan energetski kompleks u Pljevljima i u narednim decenijama – kaže dalje Vladimir Šestović.

I ove, kao i predhodnih godina, većinu izuzetno zahtjevnih poslova prilikom izvođenja remontnih radova obavili su zaposleni iz TE “Pljevlja”, izuzev u par slučajeva kada su zbog specifičnosti izvedenih radova angažovani izvođači iz regiona koji su dobili poslove kroz proces javnih nabavki.

- Radovi su ove godine uspješno obavljani i zbog nastavka veoma dobre saradnje sa Direkcijom za nabavke, koja neophodne tendere raspisuje u predhodnoj godini za sljedeću remontnu godinu, tako da na vrijeme imamo sve ugovore sa izvođačima. Koliko je bitan kvalitet izvedenih remontnih radova i ovaj aspect, odnosno na vrijeme odrađeni pripremni radovi je veoma bitan – naglašava Šestović.

Ovogodišnji remont, baš kao i ulaganja od predhodnih godina, doprinosi pouzdanijem radu svih pogona termoelektrane i ostvarenju boljih proizvodnih rezultata.

- Slična ulaganja u posljednje tri-četiri godine bitno su se odrazila na postojanost proizvodnih rezultata. Tako je u toku prošle 2015. godine termoelektrana imala punih 7500 radnih sati, što je značajno više u odnosu na prosječnih 6000 sati rada. TE u Pljevljima u prošloj godini je proizvela 1417 GWh električne energije što je bilo u skladu sa planiranim količinama – naglašava direktor Luka Jovanović.

- Kao najbolji dokaz da su se sva ulaganja tokom generalnog remonta pokazala opravdanim je činjenica da smo tokom

predhodne godine sa uspjehom odradili sve zadatke dobijene od Enerđzi menadźmenta. Naime, ispunili smo plan proizvodnje iako smo, pored redovnog jednomjesečnog zastoja zbog radova na generalnom remontu, imali još neplaniranih 30 dana stajanja pogona zbog perioda povoljne hidrološke situacije – pojašnjava Jovanović.

Direktor Luka Jovanović dodaje da je ove godine tokom remonta bila angažovana i posebna ekipa zaduđena da doradi Akt o procjeni rizika za termoelektranu za period obavljanja složenih poslova tokom remonta, tako da će u već postojećim akt biti unesene odredbe koje se tiču striktno uslova na radnom mjestu za period kada se izvode remontni poslovi.

IZMEĐU DVA BROJA

Maj 2016

Prosječan račun
29,13€

Domaćinstva su u maju potrošila 88.907,033 kWh (ukupano) električne energije. Ito je 3,4 slobna vjta u odnosu na aprišnu potrošnju, odnosno 3,3 slobna vjta u odnosu na potrošnju zaposlene tokom maja 2015. godine.
Najbke račune umanjeno sa ličnoj potrošnje za redovne plaćene dobitke 64-47,9 vjta dovoznika u Crnoj Gori, adresno: TMR.238 kopica.

▲ 34,65€

Najveća potrošnja zabilježena je u Učinjju

▼ 19,76€

Najniža potrošnja zabilježena je na Zabljkju

Ukupna potrošnja u GWh

Prosječan račun po gradovima

Grad	Prosječan račun	Broj redovnih plaćila
- Bar	28,83	14.749
- Berane	23,52	8.867
- Bijelo Polje	25,47	9.648
- Budva	24,54	10.927
- Cetinje	38,58	4.185
- Kolašin	22,33	3.519
- Kotar	32,73	8.740
- Mošćinac	23,27	2.029
- Nikšić	32,26	14.064
- Plavje	24,02	7.530
- Rožaje	24,96	3.817
- Tivat	30,75	6.506
- Podgorica	32,94	49.432
- Učinj	34,85	4.880
- Herceg Novi	24,42	13.340
- Zastav	19,76	3.818

NOVA ODLUKA O MJESTU I NAČINU PARKIRANJA NA PARKINGU UPRAVNE ZGRADE

Od ponedjeljka, 06. juna, počela je da se primjenjuje nova Odluka o načinu i mjestu parkiranja na parkingu Upravne zgrade EPCG.

Zaposleni koji koriste parking Upravne zgrade moraju da poštuju Odluku i da se pridžavaju pravila parkiranja.

Za privatna vozila zaposlenih predviđeno je 28 mjesta na parkingu, a ostala mjesta su rezervisana za predsjednika OD, CEO, CFO i FCP, izvršne rukovodioce, službena vozila EPCG, kao i za vozače EPCG i slobodna vozila.

Novu Odluku o načinu i mjestu parkiranja možete pronaći na Intranetu u dijelu Ljudi-Akta kompanije.

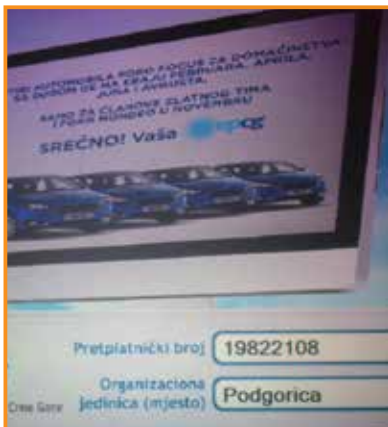

FORD FOKUS KUPCU IZ PODGORICE

Drugi ford fokus, koji Elektroprivreda Crne Gore dodjeljuje u okviru nagradne igre NEKA VAS VOZI DOBRA ENERGIJA 2, pripao je kupcu iz Podgorice sa pretplatnim brojem 19822108.

U bazi za izvlačenje dobitnika drugog kola našlo se 154.012 domaćinstava čije je stanje duga po osnovu utrošene električne energije posljednjeg dana aprila bilo 0 eura, a izvlačenje, 17. maja u studiju TV Vijesti, pratila je komisija u sastavu: Svetlana Crnogorac, predsjednik iz FC Snabdijevanje i članovi Jelena Čeranić iz ICT Direkcije i Eleono-

ra Albijanić iz Direkcije za odnose s javnošću.

Podsjećamo, u prvom kolu ford fokus je dobio Kasmi Ali iz Ulcinja. Naša kompanija nagradnu igru pokrenula je 21. januara, a treći ford fokus dodijeliće se u julu. U ovom kolu nagradne igre učestvuju sva domaćinstva čije stanje duga 30. juna bude 0 eura. Četvrti ford fokus dodijeliće se u septembru, a u bazi za izvlačenje biće sva domaćinstva sa stanjem duga 0 eura na kraju avgusta.

Treći ciklus nagradne igre planiran je za oktobar 2016. godine, kada ćemo pokloniti još jedan automobil ford mondeo uz mnoge druge nagrade, a u tom ciklusu pravo učešća imaće samo članovi Zlatnog tima, odnosno svi potrošači koji od decembra 2015. do novembra 2016. godine redovno, u kontinuitetu, plaćaju račune za utrošenu električnu energiju.

MIJOVIĆ ČLAN ODBORA DIREKTORA SA POSEBNIM OVLAŠĆENJIMA

U skladu sa Zakonom o primjeni Sporazuma o stvaranju uslova za slobodne i fer izbore, Vlada Crne Gore je na sjednici, 02. juna 2016. godine, imenovala Dejana Mijovića, diplomiranog ekonomistu, za člana Odbora direktora EPCG A.D. Nikšić sa posebnim ovlaštenjima.

Mijovićeve mandat oročen je do održavanja predstojećih parlamentarnih izbora i utvrđivanja konačnih rezultata.

INŽENJERI IZ SLOVENIJE POSJETILI "PERUČICU" I "PIVU"

Predstavnici HSE Invest grupe iz Slovenije posjetili su 27. i 28. maja HE "Peručica" i HE "Piva".

Grupu od pet inženjera elektro i građevinske struke u ime domaćina u "Peručici" dočekali su dipl.el.ing Zoran Perović i dipl.građ.ing Nikola Kosović, a u "Pivi" Branislav Tešević, vođa smjene u Sektoru eksploatacije.

Perović, Kosović i Tešević su kolege iz Slovenije upoznali sa osnovnim karakteristikama rada sistema HE "Peručica" i "Piva" i pokazali im pogone naših hidroelektrana.

HSE Invest grupa posluje u sklopu Holdinga slovenačkih elektrana i ima 65 zaposlenih.

- Grupa za izgradnju hidrocentrala u Sloveniji, svake godine organizuje stručnu ekskurziju u različitim djelovima Evrope. Ove godine smo odlučili da posjetimo hidroelektrane u Crnoj Gori. Mogu Vam reći da smo izuzetno zadovoljni ovom posjetom, jer se u "Peručici" i "Pivi" može mnogo toga naučiti vezano za našu struku. Sistem rada u ovim atraktivnim elektro-energetskim objektima je zaista jedinstven – naglašava vođa grupe iz HSE Investa Iztok Urbanč.

SOZ OBJAVIO PONUDU ZA LJETOVANJE

Sindikalna organizacija zaposlenih (SOZ) objavila je ponudu za ljetovanje. Procedura je ista kao i prošle godine. Zaposleni koji su zainteresovani potrebno je da popune prijavu i pošalju je na e-mail: soz.niksic@epcg.com ili faksom na broj 040 204 253.

Za sve dodatne informacije zaposleni se mogu javiti sindikalnom povjereniku Direkcije, Vladimiru Nikčeviću na e-mail/tel: soz.niksic@epcg.com / 040 204 253.

Ponudu za ljeto 2016, kao i prijavu za ljetovanje možete naći na Intranetu u dijelu Ljudi-Sindikalna organizacija zaposlenih (SOZ)-Ponuda.

IMENOVANJA

MILAN PEROVIĆ, NOVOIMENOVANI GLAVNI FINANSIJSKI DIREKTOR

ELEKTRO INŽENJER BOGATOG ISKUSTVA U OBLASTIMA MENADŽMENTA I FINANSIJA

Mitar Vučković

Odbor direktora Elektroprivrede Crne Gore za novog direktora Glavne finansijske direkcije imenovao je, 15. aprila, Milana Perovića, diplomiranog inženjera elektrotehnike, sa bogatim iskustvom u oblasti menadžmenta i finansija.

Na mjesto glavnog finansijskog direktora EPCG, Perović dolazi iz italijanske kompanije Alkemi SpA iz Milana, u kojoj je od septembra 2014. godine bio partner i direktor za Jugoistočnu Evropu.

Bogatu radnu karijeru Milan Perović započeo je 1994. godine u Lovćen osiguranju A.D. Podgorica, u Odjeljenju za informacione tehnologije. Tokom 1996. godine bio je analitičar rizika u kompaniji Harris & DIXSONS Insurance Brokers Ltd. iz Londona, da bi 2000. otpočeo rad u DELOITTE & TOUCHE Financial Advisory Services (FSS), gdje je naredne dvije godine radio kao menadžer u Sektoru za finansijsko savjetovanje. Za vršioca dužnosti finansijskog direktora Telekom Crne Gore A.D. Podgorica postavljen je septembra 2003. godine, da

bi ubrzo zatim bio imenovan i za izvršnog direktora te kompanije.

Korporativnim finansijama Perović se bavio i u londonskoj kompaniji, ING BANK N.V, kao finansijski direktor od jula 2006. godine, pa sve do 2010. i imenovanja za predsjednika Odbora direktora PRVE BANKE CRNE GORE a.d. Podgorica u kojoj je od jula 2011. godine obavljao dužnost glavnog izvršnog direktora sve do septembra 2014. i angažmana u italijanskoj kompaniji Alkemi-SpA.

Milan Perović je diplomirao na Elektrotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore u Podgorici. Postdiplomske studije poslovne administracije završio je na Univerzitetu Bocconi u Milanu. Specijalizaciju iz oblasti finansija stekao na Mančesterskoj poslovnoj školi, dok je četvoromjesečni specijalistički program iz oblasti Modernog menadžmenta, privatizacije i preduzetništva pohađao na St. Albans i Hertfordšir Univerzitetu, u Hatfieldu, u Velikoj Britaniji.

Perović je rođen 1971. godine. Tečno govori engleski i italijanski jezik.

Milan Perović (foto: Vijesti)

OPTIMIZOVATI PROCES E I RACIONALIZOVATI TROŠKOVE

Elektroprivreda Crne Gore posljednjih godina ostvaruje pozitivne finansijske rezultate što je čini stabilnom kompanijom sa dobrim šansama za dalji rast i razvoj. Efekti reformi poslovnih procesa već se osjećaju tako da ćemo i ubuduće istraživati na optimizaciji poslovnih procesa i primjeni dobrih evropskih iskustava i standarda. Nadam da ćemo kroz ulaganja u dalje kadrovsko i tehnološko jačanje te ostvarivanje investicionog programa uz kontinuiranu racionalizaciju troškova interne ekonomije, u narednih nekoliko godina kao kompanija dodatno ojačati i izrasti u jednog od najvažnijih igrača na energetskom tržištu Jugoistočne Evrope, poručio je novoimenovani glavni finansijski direktor EPCG, Milan Perović.

Lovćen lojalnost program

Udružite osiguranja,
sakupljajte bodove
i ostvarite
do 50 % popusta

Lovćen lojalnost program jedinstvenim sistemom udruživanja osiguranja i zbrajanja bodova povezuje osiguranja, čime ostvarujete popuste na:

- osiguranja kuće/stana
- kasko osiguranja motornih vozila AK
- turistička osiguranja
- osiguranja odgovornosti...

**Više polisa osiguranja,
veća ušteda.**

✓ Nova osiguranja, dvostruki bodovi

✓ Već sa dva osiguranja ste u programu

www.lo.co.me

020 404 404

DALEKOVOD

REGION 4

TS „Popovići“

INVESTICIJE ZA POUZDAN I STABILAN RAD

Biljana Mitrović

Početkom jula uvešće se u sistem novoizgrađena TS 35/10kV „Popovići“ u Baru, snage 2x8MVA, sa priključnim 35 i 10kV vodovima.

Saša Milovanović, direktor Regiona 4, ističe da je u sklopu ovog najvećeg i najznačajnijeg projekta na području Regiona 4, u koji je uloženo milion i 800 hiljada eura, izvršeno i opremanje dvije ćelije 35kV u TS 110/35kV Bar i uzemljenje neutralne tačke 35kV mreže, kao i zamjena kablovskog voda 35kV „TS Bar-TS Končar“, te voda „TS Bar-TS Topolica“ u većem dijelu trase kako bi se van funkcije stavili stari vodovi na kojima su učestali kvarovi. Treba da počnu i radovi

na izgradnji 10kV kablovskog voda od TS „Davidovići“ do TS „Marovići“ u dužini od oko 690 metara.

- Područje Bara dobilo je značajne objekte naponskog nivoa 35kV koji će obezbijediti stabilnost i dati novi kvalitet u radu lokalnog distributivnog sistema – istakao je Milovanović.

On navodi da su u prethodnom periodu nastojali da otklone slabe tačke na ovom području, pa je u tom cilju izgrađena TS 10/0.4kV „Ponta“, instalisane snage 1000kVA+630kVA (projektovana na 2x1000kVA) umjesto postojeće trafostanice, a kroz AMM projekat rekonstruisan je veliki broj niskonaponskih mreža.

U želji da energetske prilike u sezoni budu što bolje, elektrodistributeri su veliku pažnju posvetili i rekonstrukciji 10/0,4kV trafostanica u regionu, koje su izuzetno značajne za sistem.

- Ugovor o rekonstrukciji ovih objekata potpisan je prilično kasno i neće se realizovati do početka turističke sezone, pa ipak je od planiranih 39, rekonstruisano 11 TS, i to na području Ulcinja, a rekonstrukcija preostalih 28 realizovaće se nakon ljeta – kazao je Milovanović.

Kako je i krajem prošle godine u najjužnijoj crnogorskoj opštini rekonstruisano osam trafostanica na srednjem i niskom naponu, završetkom kompletnog projekta dobiće se sasvim drugačija slika kad su u pitanju TS 10/0.4kV na području Ulcinja.

-Problemi sa preopterećenjem 10kV mreže iz TS 35/10kV „Grad“ se upravo rješavaju i to nakon izuzetno dugih procedura pribavljanja odobrenja za građenje i tenderskog postupka. Do početka turističke sezone imaćemo u funkciji još tri 10kV kablovska voda na potezu od Autobuske stanice, preko Totoša, pa pored kružnog toka do trafostanice u Novoj Mahali. Ova investicija, vrijedna oko 250 hiljada eura, obezbijediće kvalitetno i pouzdano napajanje užeg gradskog područja Ulcinja. U toku je i ugradnja nove relejne zaštite i opremanje 10kV ćelije u TS „Grad“, a sve zajedno omogućiće stabilnost u radu mreže koja se napaja iz te trafostanice u predstojećoj sezoni, kada se očekuje povećano opterećenje i potrošnja zbog velikog broja turista – saopštio je Milovanović dodajući da se dobilo na vremenu dok se problem u napajanju užeg gradskog područja trajno i kvalitetno riješi izgradnjom nove TS 35/10kV, 2x8MVA „Novi Ulcinj“. Tenderska procedura za realizaciju ovog kapitalnog objekta koji treba da se dvostrukim 35kV kablovskim vodom poveže sa TS „Kodre“ i TS „Grad“, u završnoj je fazi i ako sve bude teklo po planu, biće u funkciji već sljedeće sezone.

Ovog ljeta problemi u napajanju se mogu očekivati u zaleđu Velike plaže i to u 10kV, ali i u dijelu niskonaponske mreže. Kvalitetna rješenja, koja bi mogla da istrpe ogromne zahtjeve za električnom snagom i energijom nemalog broja i nelegalnih potrošača, planirana su za sljedeću godinu, a da li će ti ambiciozni projekti biti i realizovani, umnogome će zavisiti od rješavanja imovinsko-pravnih pitanja

i ishoda tenderskih postupaka.

Što se tiče metropole crnogorskog turizma, u prethodnom periodu bili su aktuelni radovi na izmještanju 35 i 10kV kablovskih vodova na trasi bulevara koji treba da poveže Budvu i Bečiće. Sporazum sa Opštinom Budva, po kojem je EPCG trebala da obezbijedi kablove a opština da finansira građevinske radove, nije ispoštovan, pa su se morala iznalaziti rješenja koja će obezbijediti funkcionisanje i 35 i 10kV veza, da bi se izbjegla situacija da u toku turističke sezone bude ugroženo napajanje izuzetno značajnog turističkog područja Bečića.

- Po mnogim prognozama, ove godine očekuje se znatno više turista nego prošle, što znači veću potrošnju električne energije i veću angažovanu snagu sa povećanim brojem problema na mrežama i postrojenjima. Veliki broj rekonstruisanih i izgrađenih objekta, značajna uložena sredstva i ne mali trud zaposlenih moraju dati rezultat kada je u pitanju pouzdanost i kvalitet napajanja električnom energijom u uslovima povećanog opterećenja, mada predviđanja u tom smislu često znaju da budu nezahvalna - mišljenja je Saša Milovanović.

On je poručio da su ekipe Regiona 4 spremne da urade sve, kako bi bilo što manje prekida u napajanju i kako bi, ako do njih ipak dođe, trajali što kraće. U dijelu održavanja, kao i uvijek, računaju na pomoć ekipa iz FC koja nikada nije izostala.

AMM PO PLANU

Projekat AMM na području Regiona 4 odvija se zadovoljavajućom dinamikom i već se, prema riječima Milovanovića, uočavaju značajni efekti koji se, prije svega, ogledaju u smanjenju gubitaka, ali i u poboljšanju stanja niskonaponskih mreža koje se užurbano rekonstruišu. Trenutno se odvijaju aktivnosti na inspekcijama i pripremi mreža da bi se obezbijedila optimalna realizacija planiranih rekonstrukcija.

DALEKOVOD

REGION 5 SPREMAN ZA SEZONU

TS „Klinci“

NOVI OBJEKTI OJAČALI SISTEM

Biljana Mitrović

U Regionu 5 u toku je rekonstrukcija TS 35/10kV „Pržno“, instalirane snage 2x8MVA, u kojoj se trenutno radi na ožičenju sekundarnih strujnih krugova i podešavanju i ispitivanju relejne zaštite. Planirano je da se do početka jula okonča prva faza rekonstrukcije i dio postrojenja pusti u pogon. U novoizgrađenoj TS 35/10kV „Klinci“ u Herceg Novom, snage 2x8MVA, završavaju se finalni građevinski radovi.

Miodrag Milić, direktor Regiona 5, saopštava i da je potpisan ugovor za izgradnju novog podzemnog kablovskog voda 35kV od TS „Gradiošnica“ do TS „Račica“ u ukupnoj dužini od 4 km. Ovom investicijom otkloniće se usko grlo u prenosu električne energije prema lokalitetu Plavi horizonti i turističkom kompleksu „Luštica bay“. Potpisan je, također, i ugovor o izgradnji novog podzemnog i podmorskog kablovskog voda 35kV od TS „Kumbor“ do TS „Klinci“ u ukupnoj dužini od 5 km (1.2 km biće položeno u moru), a u

okviru te investicije biće ugrađen i novi 10 kV podzemni vod.

- Ovo poluostrvo, koje je izuzetno atraktivno za investicije iz oblasti turizma, do sada se napajalo iz TS „Pržno“, dalekovodom 10 kV, dužine preko 30 km. Zahvaljujući navedenim investicijama, kao i izgradnji novih podzemnih 10 kilovoltnih vodova, koja će početi odmah nakon turističke sezone, napajanje Luštica električnom energijom biće zaokruženo na jedan potpuno nov i kvalitetan način – kaže Milić i dodaje da se u znak podrške izgradnji turističkog kompleksa „Porto Novi-Azmont“ na mjestu nekadašnje vojne kasarne Kumbor vrše aktivnosti na rekonstrukciji TS „Kumbor“ i 35 kV mreže u tom dijelu regiona.

On je istakao da se u narednom periodu dosta očekuje i od definitivnog završetka izgradnje TS 110/35kV „Kotor“ i priključnog DV 110kV od TS „Gradiošnica“. Ovim investicijama CGES-a, značajno će se poboljšati elektro-energetska situacija u Regionu 5, posebno u Kotoru.

Što se tiče sekundarne mreže, u proteklom periodu su u sklopu realizacije Plana investicija završene tri nove TS 10/0,4kV, jedna STS, a puštena su pod napon i dva podzemna kablovska voda 10kV. Rekonstruisana su sa izolovanim užetom dva 10 kilovoltna dalekovoda, kao i šest TS 10/0,4kV.

U sklopu planiranog ili havarijskog održavanja i pripreme mreže za ugardnju AMM brojila, kao posebno značajne Milić izdvaja rekonstrukciju 12 TS 10/0,4kV i 54 niskonaponske mreže, u dužini od 16 km.

Trenutno su u toku radovi na izgradnji stubnih trafostanica „Zabrdje“, „Mardari“ i „Eraci“ sa priključnim 10 kV dalekovodima, kao i rekonstrukcija dva dalekovoda 10kV sa izolovanim užetom. Izgradnja rasklopišta Kameno je u fazi tehničkog pregleda, nakon čega će uslijediti uklapanje u SN mrežu.

Grade se, takođe, još tri DTS (Perast II, Škaljari IV, Lastva Grbaljska), dvije NDTs (Stari grad 9 i Vrijes II), a MBTS „Studentski grad“ je u fazi tehničkog pregleda. U toku je i izgradnja 10kV kablovskog voda „Morinj- Lipci“, 10 kV podzemnog voda „Župa-Marići“ i podzemnog kablovskog voda Kalimanj II u Tivtu.

Većina ovih investicija biće završena nakon turističke sezone, a do početka jula okončaće se rekonstrukcija 18 TS 10/0,4kV koja se odnosi na zamjenu SN blokova, transformatora i NN blokova.

-Najveći problem u realizaciji Plana investicija je planska dokumentacija, DUP-ovi, studije lokacije i sl. kojih ili nema, ili ne odgovaraju potrebama konzuma. Previše vremena se troši i na rješavanje imovinsko pravnih problema. Tako je npr. došlo do zastoja radova na izgradnji 35kV kablovskog voda „TS „Kumbor-TS Klinici“ pola godine zbog službenosti prolaza za dio trase, dužine svega 5 m – kazao je Milić, dodajući da je problem i to što je Region 5 u zadnjoj godini napustilo 10-tak radnika i dva inženjera, a nijedan novi nije primljen, što se već osjeća u realizaciji poslova.

- Iako se očekuje velika popunjenost turističkih kapaciteta, što će usloviti i rekordna opterećenja na mreži regiona, koja, po pravilu, prate problemi u snabdijevanju potrošača električnom energijom i povećani gubici, ovu turističku sezonu dočekujemo spremniji nego prošlu. Realizovali smo, kao što sam već rekao, brojne investicije i rekonstrukcije, uočili smo i otklonili i neke kritične tačke, tako da smo optimisti kad je riječ o podršci sezoni - kazao je, na kraju, Miodrag Milić.

OTVORENO PISMO

Postovani gospodine Miliću,

Zovem se Slavoljub Glišić. Penzioner sam i živim u selu Rose na Luštici, najljepšem mjestu na svijetu. U ovo male-no mjesto zaljubio sam se odavno, još kada su ga osvjetlja-vale samo dvije stidljive sijalice. Tada ih ni u starim, kame-nim kućama nije bilo više, a mještana jedva nešto više nego sijalica.

Svake nove godine, Rosani bi prvo zaželjeli da imaju stru-je! Druga želja im je bila da ih zdravlje služi.

Nedavno sam sa suprugom otišao u Dežurnu službu u Her-ceg Novom, sa molbom da se spriječi pad iskrivljene drvene bandere, a time i prekid struje. Dežurni radnik nas je upu-tio u Tivat kod direktora Miodraga Milića.

Lako sam vas pronašao, gospodine Miliću. Primili ste me na “pet minuta”, koliko sam tražio, a ostali smo u priči oko sat vremena.

Moram da kažem da sam rijetko imao prilike da upoznam čovjeka koji brzo i efikasno reaguje u poslu! Rizikujem da Vas (neke) kolege omrznu, ali morao sam da kažem istinu.

Danas je svako normalno ponašanje u okvirima radnih obaveza, pravo čudo! Zato i Vaše detaljno, stručno i razu-mljivo objašnjenje namjera EPCG za bolje i sigurnije snab-dijevanje Luštice strujom ukazuje da se u Vašoj firmi zna-čajno promijenio odnos prema “minornim” potrošačima.

To raduje ljude! Razgovarao sam sa komšijama. Raduju se, jer se osjećamo jednako kao i ljudi u velikim gradovima.

Vama, gospodine Milicu, vjerujemo da će EPCG, odno-sno distributivni Region 5, u planiranom roku, izgraditi novu TS 35/10kV u Klincima, da će postaviti odgovarajući kabl od Pristana do Klinaca, da će istim putem proći i 10 kV kabl za napajanje tzv. “vojnim makadamskim putem” iznad Rosa i da će sledeće Nove godine prva želja naroda ovog kraja da bude maštovitija!

Zahvaljujem Vam se na nesvakidašnjem, srdačnom prijemu i stručnoj i brzom pomoći.

S poštovanjem,

Slavoljub Glišić

INTERVJU

DOC. DR SAŠA MUJOVIĆ, ELEKTROTEHNIČKI FAKULTET
PODGORICA

KVALITET ELEKTRIČNE ENERGIJE JE IMPERATIV

Biljana Mitrović

OTVARANJE TRŽIŠTA BIĆE SNAŽAN PODSTICAJ DALJEM RAZVOJU KVALITETA ELEKTRIČNE ENERGIJE I JAČANJU SVIJESTI O ZNAČAJU OVE OBLASTI, NE SAMO KOD DISTRIBUTERA, NEGO I KOD SAMIH KONZUMENATA ELEKTRIČNE ENERGIJE, ISTAKAO JE U INTERVJU ZA LIST „ELEKTROPRIVREDA“ DOC. DR SAŠA MUJOVIĆ, PREDAVAČ NA ELEKTROTEHNIČKOM FAKULTETU U PODGORICI.

Šta se podrazumijeva pod kvalitetom električne energije i zašto je važna kontrola kvaliteta električne energije?

Iako postoji više definicija za kvalitet električne energije, najviše se odomaćila ona koja pod tim pojmom podrazumijeva održavanje parametara napona i učestanosti na nivo koji će obezbijediti nesmetan rad potrošača. Najprostije rečeno, krajnjem potrošaču električne energije nije dovoljno obezbijediti bilo

kakav, već napon precizno definisanih parametara (efektivne vrijednosti, učestanosti ...). Svako odstupanje od propisanog okvira vrijednosti parametara može uzrokovati poremećaje u radu potrošača ili njihovo oštećenje. Imajući to na umu, kao i činjenicu da se struktura elektrodistributivnog konzuma značajno izmijenila u korist osjetljivih elektronskih uređaja, koji zahtijevaju gotovo optimalne naponske prilike za funkcionisanje, postaje jasno zašto je

neophodna konstantna kontrola kvaliteta električne energije.

Koji su i koliki troškovi lošeg kvaliteta električne energije?

Vrlo je tijesna veza između ekonomije i kvaliteta električne energije. Ekonomski faktor je, čak, jedan od glavnih pokretača aktualizacije problematike kvaliteta električne energije. Česti su primjeri u praksi da kratkotrajni prekid u napajanju nekih industrijskih

kompleksa izazivaju milionske gubitke. Zamislite red veličine gubitaka u jednoj automatizovanoj fabrici aviona ili automobila koju napaja napon bogat višim harmonicima ili opterećen prisustvom nekog poremećaja (prenapona, propada napona ili sl.). Mogu navesti primjer iz Crne Gore, gdje je u apartmanima jednog ekskluzivnog turističkog kompleksa, u nekoliko navrata registrovano pregorijevanje skupe, visoko sofisticirane opreme, kao posljedica nedopustivo visoke maksimalne vrijednosti napona, koja se naročito manifestovala u ranim jutarnjim satima (u uslovima niskog opterećenja sistema). Dakle, adekvatan kvalitet električne energije je imperativ koji se bez kompromisa nameće distributerima električne energije, kako bi se izbjegli neplanirani troškovi. Uvođenje tržišta električne energije dodatno će ojačati povezanost finansijskih gubitaka i lošeg kvaliteta.

Koliku štetu kvalitetu energije nanose nelegalni potrošači?

I bez velikog poznavanja materije kvaliteta električne energije možemo konstatovati da su nelegalni potrošači balast koji može samo naškoditi funkcionisanju elektro-energetskog sistema. Svaka komponenta elektroenergetskog sistema se dimenzioniše prema očekivanom opterećenju. Ako proračune sprovedemo sa jednim ulaznim parametrima, a na „terenu“ imamo sasvim drugu situaciju, nameće se zaključak da su problemi neminovni. Konačno, sama činjenica da nelegalni potrošači ne moraju ispunjavati nikakve standardne zahtjeve, karakteristične za legalne potrošače, dovoljno govori i nedvosmisleno upućuje kakav je uticaj te kategorije potrošača.

Koliko je ova problematika kompleksna, a time i veći izazov za naše stručnjake?

Svi mi iz struke smo „osudeni“ na stalnu borbu sa vrlo nezgodnim protivnikom, koji, da se tako izrazim, može promijeniti dlaku, ali ćud nikako. Šta to znači? Rekao bih da u elektro-energetici ne postoji slučaj apsolutno riješenog problema, a kao direktna posljedica dinamičnog razvoja i promjena koje se dešavaju gotovo na dnevnom nivou. Ta brza tranzicija čini da potencijalna pro-

blematika koja nam danas nije u fokusu pažnje može u vrlo bliskoj budućnosti postati kompleksna i značajna. Dobra potvrda navedenog je upravo kvalitet električne energije. Za problem kvaliteta električne energije se gotovo nije znalo sredinom prošlog vijeka. U tom periodu, u strukturi konzuma dominirali su induktivni potrošači linearnog karaktera koji nijesu skloni generisanju tzv. mrežnog zaprljanja (viših harmonika) i koji su otporniji na eventualne naponske poremećaje. Situacija se korjenito mijenja tridesetak godina kasnije. Pojava energetskih elektronskih pretvarača i njihova proliferacija u sistem stvorila je ogroman izazov – kako postići adekvatan kvalitet električne energije u okruženju potrošača koji ga degradiraju, a koji su vrlo osjetljivi na bilo kakav naponski poremećaj. Posebno treba naglasiti da je broj pomenutih nelinearnih potrošača koji „prljaju“ mrežu u stalnom porastu i da oni polako preuzimaju primat u gotovo svim sferama. Dakle, problem kvaliteta električne energije je sve kompleksniji i izazovniji za naučnu i stručnu javnost.

Koliko će otvaranje tržišta određivati kvalitet električne energije u svjetlu činjenice da ćemo se morati pridržavati evropskih normi i pravilnika po tom pitanju?

Smatram da će pojava tržišta električne energije biti snažan podsticaj daljem razvoju ove oblasti i jačanju svijesti, kako kod distributera, tako i kod samih konzumenata električne energije. Tržište je vrlo surovo. Ono poznaje zakon ponude i potražnje, bazira se na jasno definisanim stavkama ugovora koje potpisnici moraju poštovati. Za svako nepoštovanje slijedi kazna. Kakve su te kazne može posvjedočiti primjer finansijske četvrti grada Njujorka u kojoj se, nekoliko godina unazad, desila višeminutna beznaponska pauza. Kao krajnja posljedica zabilježen je bankrot jednog broja distributera električne energije, koji su po slovu ugovora, bili obavezni obezbijediti neprekidno napajanje. Morali su platiti visoke novčane kazne koje su ih dovele do likvidacije. Dakle, vrlo oštri zakoni tržišta, gdje svaka roba ima svoju cijenu, direktno su povezani sa kvalitetom te robe. Ako potrošača obmanete i isporučite mu

nešto što nije proporcionalno kvalitetu koji mu garantujete i koji plaća, morate se suočiti sa kaznama. Isto tako, biće uvedene norme po kojima će se znati koliki je nivo „zaprljanja“ koje, npr. jedno domaćinstvo može unijeti u sistem. Naravno, svako prekoračenje nosi sa sobom kaznu. U takvim okolnostima, svaki pojedinac će dobro razmisliti da li mu se više isplati kupiti jeftinu fluo-svetiljku sa elektronskim balastom, koja generiše znatnu količinu mrežnog „zaprljanja“ (harmonika) ili skuplji primjerak, sa ugrađenom filtrecijom harmonika, čime se redukuje njegov harmonijski output. Dokle god ne postoji zakonska infrastruktura koja će motivisati potrošače da brinu o kvalitetu električne energije, mogu se očekivati brojni problemi u sistemu (pojava nesimetrije, visokih efektivnih vrijednosti struja koje se prenose neutralnim provodnicima vodova, pojava flikera, povećanje gubitaka u namotajima transformatora, skraćivanje radnog vijeka električne opreme i potrošača, pojava šumova u signalima i sl.).

U Crnoj Gori je, posljednjih godina, dosta investirano u podizanje kvaliteta i sigurnosti snabijevanja električnom energijom. Šta bi još trebalo uraditi kako bi se garantovao kvalitet po svim standardima?

Vrlo su pohvalna ulaganja u novu elektro-energetsku infrastrukturu i poboljšanje postojeće. Bez dileme, to je put kojim treba ići i osnova za svaku priču o kvalitetu električne energije. Mi bi u nauci rekli da je to potreban, ali ne i dovoljan uslov za visoku pouzdanost u napajanju potrošača. Konkretno, ugradnja novih brojila može samo posredno uticati na kvalitet električne energije kroz korišćenje njihovih mjerenja za raznovrsne analize. Kako sam prethodno naveo, broj „neprijatelja“ kvaliteta električne energije je u stalnom porastu i s tim u vezi potrebno je vršiti konstantan monitoring njegovih parametara, težiti umanjenoj tehničkih i netehničkih gubitaka u sistemu, ojačavati mrežu gdje god se pokaže za potrebno, ugrađivati filtere i sisteme kompenzacije, ali i edukativno uticati na svijest građana o značaju te problematike.

AKTUELNOSTI

USVOJENA „STRATEGIJA RAZVOJA INFORMACIONIH TEHNOLOGIJA ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE“ DO 2019. GODINE

ZA UNAPREĐENJE POSLOVNIH PROCESA

Mihailo Glušević

Mihailo Glušević

U CILJU UNAPREĐENJA SISTEMA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA USVOJENA JE „STRATEGIJA RAZVOJA INFORMACIONIH TEHNOLOGIJA ELEKTROPRIVREDE CRNE GORE“ ZA PERIOD 2016 -2019. GODINA. IMAJUĆI U VIDU ZNAČAJ INFORMACIONIH TEHNOLOGIJA I UTICAJ NA POSLOVANJE, U NAŠOJ KOMPAJNI BILO JE NEOPHODNO IZRADITI JEDAN OVAKAV DOKUMENT, STRATEŠKOG KARAKTERA, SA CILJEM SPROVOĐENJA POSLOVNE STRATEGIJE I MISIJE KOMPAJNE UZ PRECIZNO I JASNO DEFINISANJE DUGOROČNOG PLANA AKTIVNOSTI NA IT PODRUČJU.

Polazna osnova u pripremi i razradi Strategije su dugoročni planovi kompanije uz usklađenost poslovne i tehnološke strategije kao osnovnog principa i preduslova za organizovan i sinhronizovan razvoj.

Dugoročno usmjerenje kompanije je uspostavljanje informacionog sistema, koji će omogućiti povećanje efikasnosti u obavljanju poslovnih procesa, kontinuirano osiguranje integriteta, raspoloživosti, povjerljivosti i pouzdanosti informacija koje EPCG koristi u poslovanju. Primarni i dugoročni cilj IT strategije je da pruži najveći stepen efikasnosti podrške i razvoja poslovnim procesima, koji će olakšati dostizanje poslovnih ciljeva. Kroz sprovođenje Strategije planira-

no je ostvarenje sljedećih ciljeva:

- Povećanje produktivnosti zaposlenih;
- Povećanje efikasnosti i optimizacija troškova poslovanja;
- Usklađenost sa regulativom i primjena dobre poslovne prakse;
- Uspostavljanje sistema za donošenje poslovnih odluka i
- Zaštita poslovnih informacija i drugih resursa u vlasništvu EPCG.

Strategija predstavlja generalni okvir razvoja i primjene informacionih tehnologija do 2019. godine. Definisani su načela i aktivnosti koji će obezbijediti visok nivo kvaliteta IT podrške poslovnim procesima i razvoj usklađen sa poslovnim planovima.

Ovaj dokument predstavlja osnov za planiranje i budžetiranje investicija i troškova na godišnjem nivou uz uspostavljanje mehanizama kontrole sprovođenja investicione politike i troškova u okviru odobrenih sredstava.

Oblasti prepoznate strategijom su:

- Razvojne inicijative;
- IT arhitektura
- Planiranje, razvoj i održavanje IT-a;
- Saradnja sa strateškim partnerima;
- Informaciona sigurnost;
- Ljudski resursi;
- Nabavka;
- Upravljanje, koordinacija i izvještavanje i
- Organizacija i procesi.

Razvojne inicijative predstavljaju konkretne projekte koji se planiraju realizovati u IT i poslovnim linijama, sa ciljem unapređenja poslovnih procesa.

Značajniji projekti su: unapređenje postojećih ERP/Billing/AMM sistema u tehničkim/komercijalnim/pravnim procesima, implementacija tehničkog informacionog sistema (TIS, GIS, SCADA ...), za potrebe operatera distributivnog sistema (CEDIS), implementacija ESB platforme (Enterprise Service Bus) u cilju fleksibilnije integracije internih sa eksternim sistemima (regulatori, partneri, provajderi), implementacija DMS i elektronske arhive (Document Management System), BI i DW (Business Intelligence i Data Warehouse) sistema za izvještavanje i donošenje poslovnih odluka, razvoj interne optičke mreže, implementacija rješenja za planiranje/budžetiranje/ kontrolu, implementacija CRM rješenja (Customer Relationship Management), implementacija sistema za trgovinu električnom energijom i upravljanje rizicima (ETRM) i dalja realizacija BPM projekta.

U segmentu **IT arhitekture** cilj je standardizacija hardware-a, sistemskog software-a, komunikacija i aplikativnog software-a u kontekstu obezbjeđenja efikasnosti u integracijama različitih platformi, upravljanju, nadzoru standardizovanih platformi (Oracle, Microsoft) i optimalnom licenciranju.

Planiranje, razvoj i održavanje IT-a podrazumijeva standardizovan i kontrolisan sistem razvoja i održavanja informacionih sistema u kompaniji. Planiranje je bazirano na strateškim poslovnim planovima, dok su razvoj i održavanje zasnovani na kombinovanom pristupu realizacije sa sopstvenim resursima (in-house) i kroz saradnju sa strateškim partnerima (outsourcing).

Saradnja sa strateškim partnerima na poslovima razvoja i održavanja kritičnih sistema (ERP, Billing, AMM) mora biti definisana na SLA (Service Level Agreement) principima i ugovorima o poslovno-tehničkom razvoju sa striktnim pravilima pružanja usluga kompaniji uz odgovarajući transfer znanja.

Informaciona sigurnost: S obzirom na neophodnost zaštite informacionih resursa (sistema, opreme i poslovnih podataka) Strategijom je predviđena implementacija ISMS (Information Security management System) u sklopu osnovnih standarda ISO/IEC 17799:2005 i ISO/IEC 27001:2005. Do sada je usvojeno i primijenjeno nekoliko operativnih procedura koje tretiraju segment bezbjednosti kao i „Politika bezbjednosti informacija“.

Ljudski resursi: U ovom segmentu fokus će biti na edukaciji svih zaposlenih u cilju sticanja znanja korišćenja informacionih sistema i ekspertskih znanja u segmentu projektovanja, održavanja i implementacije kroz programe internih obuka i specijalističkih kurseva.

Nabavke: Strategija definiše automatizaciju postojećeg sistema nabavke kroz unapređenje ERP-a u skladu sa ZJN, standardizaciju IT proizvoda i usluga kroz visok nivo tehničkih kriterijuma, efikasniju nabavku putem okvirnih sporazuma, godišnje planiranje količina, vrijednosti i učestalosti nabavke, optimalan odnos kvalitet-cijena kao i obezbjeđenje jednakih uslova za sve dobavljače kao i uspostavljanje i održavanje partnerstva sa svim potencijalnim dobavljačima.

Upravljanje, koordinacija i izvještavanje: S obzirom na veličinu i značaj neophodno je uspostaviti adekvatno upravljanje informacionom tehnologijom u kompaniji. Pod upravljanjem

se podrazumijeva redovna koordinacija ICT i poslovnih linija sa ciljem praćenja realizacije razvojnih inicijativa i rješavanja otvorenih pitanja, uspostavljanje sistema za praćenje ostvarenja indikatora (KPI), planiranje, alokacija i realizacija budžeta, interno izvještavanje u cilju donošenja odluka, praćenje realizacija preporuka interne/eksterne revizije i usklađenosti sa regulativom.

Procesi: Jedan od najvažnijih segmenta u Kompaniji su procesi, poslovni i IT. Dobro dizajnirani, optimizovani, proceduralno regulisani i tehnički podržani procesi su ključ uspjeha. Upravo iz tog razloga je aktiviran projekat BPM, takode predviđen IT strategijom, kojim će se formirati registar poslovnih procesa, vlasništvo nad njima i unaprijediti postojeća proceduralna i aplikativna podrška. U segmentu IT procesa, u prethodnom periodu, uveden je koncept servisnog upravljanja (IT Service Management) sa ciljem podizanja efikasnosti operativne podrške i optimizacije nivoa usluga. Koncept je baziran na ITIL standardu sa ciljem primjene najbolje prakse i standardizacije IT procesa u područjima upravljanja izmjenama, kapacitetima, incidentima, problemima.

Rezime: S obzirom na to da je IT područje od najvećeg nivoa operativnog rizika, primjena Strategije ima za cilj smanjenje tog rizika. Strategija će se svakako prilagođavati poslovnim i tehnološkim promjenama koje su dinamične kao i stečenim iskustvima u praksi. Uloga Direkcije za ICT u kontekstu sprovođenja Strategije je ne samo operativna, već i razvojna. Sagledavajući trenutne i buduće poslovne potrebe, Direkcija za ICT će predlagati i aktivno učestovati u razvoju novih i unapređenju postojećih proizvoda i usluga, procjenjujuću i planirajuću informaciona rješenja.

*Autor je izvršni rukovodilac
Direkcije za ICT*

CRNA GORA

Postavljena prva vjetrenjača na Krnovu

U subotu 18. juna, na Krnovu je montirana prva vjetrenjača u okviru energetske projekta, za koji su ugovor potpisali crnogorska Vlada i Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).

Takođe, već su pripremljeni temelji za preostalih 25 vjetrogeneratora, a ukupna gradnja, kako je ranije navedeno, koštaće oko 120 miliona eura. Generator vjetrenjače nalazi se na visini od 85 metara i težak je 83,5 tone. Vjetroelektrana će imati instalisanu snagu 72 megavata i godišnju proizvodnju od 200 do 230 gigavati sati.

Vjetroelektrane se postavljaju na nadmorskoj visini od oko 1,5 hiljada metara gdje je, prema procjenama, prosječna brzina vjetrova oko 5,5 do 6,5 metara u sekundi. Završetkom njihove gradnje do-

priniće se ostvarenju nacionalnog cilja od 33 odsto udjela obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji.

Projekat na Krnovu realizuju austrijska firma Ivicom Consulting i francuska kompanija Akuo energy. Zastupnik za izgradnju je novoosnovana firma Krnovo Green Energy, a finansijeri su, uz EBRD, i Njemačka banka za razvoj (KfW) i francuska Investiciona kompanija za promovisanje ekonomske saradnje, Proparco.

Vjetroelektrane na Krnovu su prva tako velika investicija u energetskom sektoru u Crnoj Gori još od 1980. godine. Ugovor o zakupu državnog zemljišta na oko 20 godina, sa mogućnošću produženja maksimalno do pet godina, Crna Gora je zaključila 5. avgusta 2010. godine.

Za prvih 12 godina rada, kako se navodi u ugovoru, otkupna cijena električne energije proizvedene u vjetroelektrani je zagarantovana i ne može biti manja od 95,99 EUR po megavatu (MWh).

ONOGOST.ME

Crna Gora je most za ulazak Italije na energetske tržište Balkana

Izvršni direktor kompanije Terna Mateo del Fante kazao je italijanskim medijima da je povezivanje sa Crnom Gorom podmorskim energetskim kablom i dalje prioritet te kompanije.

Takođe, Del Fante je našu državu označio kao most koji će omogućiti Italiji ulazak na energetske tržište Balkana. Fokus firme Terna u pogledu interkonekcije sa inostranstvom biće bolja energetska povezanost sa Korzikom i Balkanom. Prenosna mreža iz Toskane, kako je istakao Del Fante, potiče još iz šezdesetih i ograničenih je kapaciteta, zbog čega se traži alternativa u vidu boljeg snabdijevanja.

Kada je u pitanju Balkan, izvršni direktor Terne je jasan - prioritet je projekat koji zajednički realizuju sa Crnogorskim elektroprenosnim sistemom. Prema riječima Del Fantea energetske tržište u našoj državi je malo, ali Crna Gora predstavlja most za ulazak na balkansko tržište.

“Mi pratimo razvoj mreže na Balkanu i kao partner CGES-a, mi zagovaramo povećanje međusobne povezanosti u regionu”, rekao je Del Fante.

Iz Crne Gore je planirano i energetske povezivanje sa Srbijom i Bosnom i Hercegovinom, dok je za sada nepoznanica da li će Albanija pristati da se poveže na energetske kabl Crne Gore i Italije, jer su saopštili da će pokušati sa realizacijom projekta kojim bi se direktno preko mora povezali sa Italijom.

Studija opravdanosti za 400 kV interkonekciju između Srbije, Crne Gore i Bosne i Hercegovine je pokazala opravdanost realizacije ovog projekta. Studiju je finansirala Evropska unija, a obuhvatila je razvoj planirane interkonekcije na 400-kilovoltnom naponskom nivou između Bajine Bašte u Srbiji, Pljevalja u Crnoj Gori, te Višegrada u Bosni i Hercegovini.

CDM

CGES: Rekonstruisano postrojenje u TS Mojkovac

Crnogorski elektroprenosni sistem CGES unaprijedio je elektroenergetske kapacitete te uspješno završio drugu fazu rekonstrukcije jedne od najznačajnijih trafostanica, čije postrojenje je izuzetno bitno za pouzdano snabdijevanje električnom energijom opština Mojkovac i Kolašin.

Kako je saopšteno iz CGES-a, nakon rekonstrukcije postrojenja trafostanice 220/110/35 kV „Mojkovac“, koja je završena 2013. godine, a u koju je uloženo preko 2,5 miliona eura, kao prioritet se nametnuo projekat proširenja istog elektroenergetskog objekta.

“Imajući u vidu činjenicu, da postojanje samo jednog transformatora 110/35 kV nije obezbjeđivalo potpuni stepen sigurnosti i pouzdanosti,

pogotovo u situacijama njegovog ispada iz pogona ili prilikom redovnog održavanja, tokom kojih distributivni konzumi Mojkovca i Kolašina ostaju bez napajanja električnom energijom, CGES je ušao u realizaciju te veoma zahtjevne investicije, za koju je izdvojio preko milion eura sopstvenih sredstava”, navodi se u saopštenju.

Ta faza projekta se odnosila na proširenje TS Mojkovac, i to izgradnju i opremanje novog transformatorskog polja, rekonstrukciju sopstvene potrošnje, ali i zamjenu 110 kV prekidača u dalekovodnom polju “Ribarevine”.

Izvršni direktor CGES-a Ivan Bulatović naglasio je da su benefiti već sad uočljivi i višestruki.

“CGES je uspio da u roku završi taj kapitalni projekat, čijim puštanjem u pogon obezbjeđujemo dugoročno rješenje za sigurno i kvalitetno napajanje konzumnih područja Mojkovca i Kolašina. I ne samo to, takvo elektroenergetsko postrojenje, visokog kvaliteta i performansi, postaviće osnovu za brži privredni i ekonomski razvoj ovog dijela Crne Gore”, istakao je Bulatović.

Prema njegovim riječima, proširenje omogućava i rezervno napajanje konzumnih područja Mojkovca i Kolašina, kao i smanjenje trajanja beznaponskih stanja.

Projekat je, naglasio je, važan i sa aspekta obezbjeđivanja uslova za priključenje obnovljivih izvora električne energije, te za nesmetan razvoj i drugih investicionih projekata na području tih opština.

CDM

Crna Gora posvećena unapređenju životne sredine

Crna Gora, kao država koja budućnost gradi na temeljima priznatih evropskih vrijednosti, radi na očuvanju i unapređenju životne sredine. Posvećenost zaštiti sredine i razvoju baziranom na principima održivosti, prepoznata je u brojnim strateškim dokumentima, saopšteno je iz Ministarstva održivog razvoja i turizma povodom Svjetskog dana životne sredine.

Pored kreiranja strateških dokumenata i zakonskih propisa, u Ministarstvu kažu da Vlada Crne Gore nastoji da doprinese efikasnijem očuvanju životne sredine i kroz podršku aktivnostima usmjerenim na podizanje ekološke svijesti kod građana Crne Gore, kao i kroz redovno informisanje javnosti o stanju okruženja u kom žive i evidentiranim problemima.

“Istovremeno, moramo biti svjesni da je za efikasno očuvanje okruženja ključno da svi društveni akteri djeluju na način kojim će doprinijeti bržem i ravnomjernijem ekonomskom i društvenom razvoju, a koji nije u sukobu sa ekološkim principima”, navedeno je u saopštenju.

Kako su istakli u tom resoru, zaštita životne sredine jedan je od najznačajnijih i najkompleksnijih izazova sa kojima se suočava ne samo Crna Gora već i čitav svijet, a promovisanje koncepta očuvanja životne sredine odgovornost je svakog pojedinca i društva u cjelini.

Svjetski dan životne sredine, proglasila je Generalna skupština Ujedinjenih nacija 1972. godine na Konferenciji o zaštiti životne sredine u Stokholmu, sa ciljem da se skrene pažnja javnosti na ekološke probleme i potrebu efikasnije zaštite životne sredine.

Ovaj datum, koji se 5. juna obilježava u preko 100 zemalja, jedan je od načina na koji UN nastoje da stimulišu podizanje globalne svijesti o unapređenju životne sredine i kojim ukazuju na potrebu veće angažovanosti i preduzimanja konkretnih mjera u pravcu stvaranja zdravog okruženja. Zagađivanje vazduha, voda, uništavanje šuma, nestanak velikog broja vrsta, samo su neki od problema koji karakterišu savremeno društvo i čijem rješavanju se mora ozbiljno pristupiti.

CDM

REGION

Republika Srpska će graditi HE "Buk Bijela"

Republika Srpska će, ipak, graditi hidroelektranu "Buk Bijela", čija će snaga biti 93,52 megavata. Ugovor o dodjeli koncesije za izgradnju i korišćenje ove hidroelektrane, u koju će biti uloženo blizu 383 miliona maraka (nešto više od 190 miliona eura), potpisali su ministar industrije, energetike i rudarstva RS Petar Đokić, v. d. generalnog direktora "Elektroprivrede Republike Srpske" Željko Kovačević i direktor "Hidroelektrana na Drini" Mile Lakić.

"Hercegovina će, izgradnjom Hidroelektrane "Buk Bijela", uz izgradnju "Gornjih horizontata" i drugog bloka Termoelektrane "Gacko", postati najveće energetske gradilište u Srpskoj i za samo nekoliko godina se visoko pozicionirati na energetske mape Evrope", rekao je predsjednik RS Milorad Dodik, dodajući da je ranije bilo traganja za partnerima koji nijesu bili do kraja izdržljivi da se sprovedu procedure.

"Elektroprivreda Republike Srpske ove godine je stekla mogućnost da na ovaj način dobije koncesiju", rekao je Dodik.

Đokić je istakao da je ovo važan dan za Republiku Srpsku i Hercegovinu, zato što je bilo mnogo onih koji već dugo negiraju da ova vlada i ova vlast vode računa o svojim resursima.

"Mi i te kako vodimo računa o nacionalnim resursima, koje ćemo i štiti i pretvarati ih u još veće vrijednosti nego što trenutno jesu", istakao je Đokić i dodao da će HE "Buk Bijela" biti vlasništvo Republike Srpske i ERS, koji će biti zaduženi da ovaj projekat dovedu do kraja u punom kapacitetu.

"Do sada je u istraživanje, izradu studije i projektne dokumentacije, kao i u eksproprijaciju investirano oko 8,5 miliona eura", rekao je Kovačević.

Lakić je podsjetio da je 1974. godine počela priča u vezi sa izgradnjom HE "Buk Bijela", ocjenjujući da je sada napravljen ključni korak ka realizaciji ovog projekta.

"Nadam se da ćemo za ovih godinu dana stvoriti sve konkretne uslove, kako bi se krenulo u konačnu izgradnju", rekao je Lakić.

Koncesija se, inače, dodjeljuje na period od 50 godina. Procijenjena ukupna godišnja proizvodnja HE "Buk Bijela" je 332,3 gigavat-časova električne energije, dok je instalisani protok 350 metara kubnih vode u sekundi.

RTCG.ME

EPS: Nema kašnjenja u projektu Kostolac B3

Povodom netačnih informacija objavljenih u pojedinim medijima, "Elektroprivreda Srbije" je obavijestila javnost da projekat izgradnje novog bloka B3, snage 350 megavata, u Termoelektrani "Kostolac B" napreduje u potpunosti u skladu sa ugovorom ovog javnog preduzeća sa kineskim partnerima i da nema kašnjenja.

Projekat se odvija u skladu sa drugom fazom Paket projekata TE "Kostolac B" u kojem je izvođač radova kineska kompanija CMEC (China Machinery Engineering Corporation). Planirani rok za završetak izgradnje bloka B3 je 2020. godina, a planirano je da radovi počnu u toku 2016. godine, tako da nijesu probijeni rokovi za početak radova.

Realizacija projekta, kojim će Srbija poslije tri decenije dobiti novu termoelektranu, zvanično je počela 4. januara 2016. godine, nakon što je u skladu sa ugovorom avans izvođaču radova uplatio EPS, a ne Vlada Srbije kako su prenijeli pojedini mediji. Investitor gradnje trećeg bloka u TE "Kostolac B" je EPS, koji je za realizaciju projekta uzeo preferencijalni zajam od kineske Eksim banke pod veoma povoljnim uslovima.

Početak radova na gradnji novog bloka B3 uslijediće po dobijanju građevinske dozvole.

ELEKTROENERGETIKA.INFO

Srbija pravi električne automobile, koštaće 10.000 eura

I Srbija će praviti električne automobile. Cijena "aksiosa" neće prelaziti 10.000 eura. Najkasnije do septembra ove godine na ulicama Beograda pojavice se malo gradsko vozilo na struju čija cijena neće prelaziti 10.000 eura.

Preduzeće "Eko Srbija" je već dogovorilo prvu isporuku dijelova za sklapanje 12 automobila, ali su ambicije da se skoro svi dijelovi ubrzo proizvode u Srbiji. Kako kažu, zatvorili su i kompletan finansijski plan, dobili potrebne "papire", i sada je sve samo do tržišta.

"Mi smo sa kineskim partnerom dogovorili sve oko uvoza dijelova. Od šasije, motora, baterija, karoserije, koji bi se sklapali u okolini Beograda. Ipak, naša želja je da elektromotor i karoseriju pravimo u Srbiji pa smo već počeli pregovore sa srpskim kompanijama koje mogu da proizvedu ove komponente", kaže Dragan Škrnjić, direktor "Eko Srbije".

Zanimljivo je da je "Eko Srbija" dobila potpuno besplatno licencu od jedne renomirane italijanske kompanije za proizvodnju elektromotora. Istu licencu je nedavno otkupio i japanski "Suzuki".

Prvi automobil, koji će se na tržištu prodavati pod imenom "aksios" predstavice javnosti u septembru, na 5. "Tesla reliju", na kome učestvuju električna vozila i hibridi iz cijelog svijeta.

Automobil je namijenjen, prije svega, za korišćenje u gradskim uslovima. Ima domet sa jednim punjenjem baterija do 140 km u realnim uslovima. Maksimalna brzina je 60 km na čas, kaže Škrnjić. Ono što je posebno zanimljivo je da se "aksios" puni na običnoj kućnoj utičnici od 220 volti i da je vrijeme maksimalnog punjenja baterije oko osam sati. Potrebno je samo dva sata za punjenje 60 odsto kapaciteta baterije.

ENERGOPORTAL.INFO

AKTUELNOSTI

STUDIJA NJEMAČKE KOMPANIJE FISHTNER
POTVRDILA

UGLJA IMA DOVOLJNO ZA STABILAN RAD II BLOKA

Biljana Mitrović

ISTRAŽIVANJA SU POTVRDILA DA U U PLJEVALJSKOM BASENU IMA OKO 65 MILIONA TONA UGLJA ODGOVARAJUĆEG KVALITETA, UZ JOŠ 25 MILIONA TONA ZA KOJE TREBA IZVRŠITI DODATNA ISTRAŽIVANJA I ANALIZE, SAOPŠTENI SU NA KONFERENCIJI ZA NOVINARE RUDNIKA UGLJA, ODRŽANOJ 02. JUNA U PODGORICI, POVODOM RAZLIČITIH INTERPRETACIJA PODATAKA O KOLIČINAMA I KVALITETU UGLJA U PLJEVALJSKOM BASENU, VEZANO ZA PROJEKAT IZGRADNJE DRUGOG TERMO BLOKA U PLJEVLJIMA

Detalj sa konferencije

Slavoljub Popadić

Na pres konferenciji su govorili izvršni direktor Rudnika Slavoljub Popadić i eksperti kompanije Fichtner (vodeća njemačka kompanija u oblasti modernih tehnologija u rudarstvu, izgradnje, savjetovanja, zaštite životne sredine i dr.), dr Bernd Vels i David Niggeman. Oni od oktobra prošle godine rade na izradi studije koja treba da pokaže da li u pljevaljskom basenu ima dovoljno rezervi uglja za rad drugog bloka i da ponu-

di model optimizacije troškova proizvodnje na način da cijena uglja za potrebe bloka II bude prihvatljiva za Elektroprivredu, a održiva za Rudnik.

Slavoljub Popadić je pojasnio da je u prvoj fazi, na osnovu raspoloživih podataka RUP-a i analize FCIHTNER-a, utvrđeno da u pljevaljskom basenu ima dovoljno uglja za rad drugog bloka, odnosno da ležišta raspolažu sa oko 65 miliona tona uglja odgovarajućeg kvaliteta, uz još 25 miliona tona za koje je potrebno izvršiti dodatna istraživanja i analize. U drugoj fazi, zajednički je urađen model optimizacije troškova proizvodnje da bi se došlo do optimalne cijene koja je prihvatljiva za rad drugog bloka, a održiva za Rudnik. U trećoj fazi, koja je u toku, sprovode se kontrolna istraživanja rezervi uglja u pljevaljskom basenu sa ambicijom da te rezerve dobiju tzv. JORK sertifikat, koji priznaju sve finansijske institucije i strani investitori jer predstavlja garanciju nezavisne institucije da su raspoložive rezerve uglja dovoljne i da ih je moguće eksploatirati sa tehničkog i finansijskog aspekta. On je naglasio da je ohrabrujuće to što se rezultati dodatnih, kontrolnih bušenja poklapaju sa rezultatima iz prethodnih analiza.

Dr. Bernd Vels

Dr. Bernd Vels, vodeći ekspert u oblasti rudarstva u Njemačkoj i predsjednik Rudarske asocijacije Njemačke, naglasio je da konsultanti Fichtner-a na sebe preuzimaju veliku odgovornost povodom izdavanja JORK sertifikata, tako da su bili vrlo sistematični i da su se veoma ozbiljno odnosili prema ovom poslu. Vels je objasnio da je njihova studija iz 2009. godine o kojoj se polemise u javnosti, a u čijoj je izradi i sam učestvovao, bila samo orijentaciona studija koju je Vlada naručila kako bi sagledala potencijale čitavog pljevaljskog basena. Rezultati te studije odnose se samo na ciljeve koje im je Vlada postavila, a s obzirom da tada nije bio definisan tehnički koncept i nijesu bili poznati finansijski parametri, analiza se radila na nivou resursa. Vels je istakao da je tadašnja studija razmatrala i mogućnost korišćenja uglja iz basena Maoče za potrebe TE u Pljevljima, tj. analizirala je mogućnost transporta uglja od Maoča do Pljevalja, što se u tom trenutku pokazalo ekonomski neisplativim. Analiza se odvijala u periodu kada se u Crnoj Gori desila eksplozije cijena zemljišta i nekretnina, što je dodatno opterećivalo kalkulacije isplativosti pojedinih ležišta. Međutim, čak je i tada grubo procenjeno da u užem Pljevaljskom basenu ima preko 42 miliona tona uglja ekonomski isplativih za eksploataciju. On je takođe istakao da, kada se pet kopova koji su u studiji iz 2009. godine tretirani individualno (Potrlica, Kalušići, Grevo, Komini i Rabitlje), u eksploataciji tretiraju kao jedan otvoreni kop, povećava-

vaju se raspoložive rezerve, a značajno smanjuju troškovi eksploatacije.

Njenački ekspert je zaključio da u pljevaljskom bazenu ima dovoljno uglja za rad oba bloka TE u Pljevljima za bilo koji od tri scenarija, a da postoje i četiri nezavisna kopa (Otilovići, Glisnica, Bakrenjača i Mataruge) sa dodatnih 17 miliona tona koji još uvijek nijesu detaljno analizirani. Što se tiče kalorijske vrijednosti uglja, Vels je kazao da se u raznim podbasenima nalazi ugalj različite kalorijske vrijednosti, pa će se paralelnom eksploatacijom uglja na dvije lokacije on homogenizovati kako bi se termoelektrani isporučilo dovoljno uglja ujednačenog kvaliteta.

David Niggeman, ekspert za geološku analitiku i procjenu rezervi, rekao je da, iako se još uvijek analiziraju prikupljeni podaci, prvi rezultati ukazuju na poklapanje novih sa prethodnim nalazima i da smo blizu dobijanja JORK sertifikata.

Slavoljub Popadić je, na kraju, zaključio da će izvještaj, koji će biti završen do kraja juna, konačno staviti tačku na sve sumnje i dileme da li u pljevaljskom basenu ima dovoljno kvalitetnog uglja za izgradnju II bloka TE „Pljevlja“.

“Potrošili smo puno vremena praveći optimalan model eksploatacije uglja u pljevaljskom basenu, ali će zahvaljujući tome ukupna cijena eksploatacije biti značajno manja, a količine za eksploataciju optimalne. Rudnik je uradio sve što je trebalo da podrži projekat gradnje novog proizvodnog elektroenergetskog objekta i mi smatramo da blok II može da krene” - ocijenio je Popadić.

David Niggemann

DRUGI PIŠU

REGIONALNA STRUČNA KONFERENCIJA OD 19-21. MAJA, U BEOGRADU

BALKAN NE MOŽE BEZ TERMoeLEKTRANA

Balkanmagazin.net

TREBAJU LI ZAPADNOM BALKANU TERMoeLEKTRANE? NA OVO TEŠKO, ALI VEOMA AKTUELNO PITANJE ODGOVORI SU RAZLIČITI. OD ONIH KOJI, POPUT NEVLADINIH ORGANIZACIJA, KAŽU „NE“ ZBOG VELIKOG ZAGAĐENJA ŽIVOTNE SREĐINE KOJE UZROKUJU, PREKO TIJELA EVROPSKE UNIJE, KOJA INSISTIRA NA PRIMJENI EKOLOŠKIH DIREKTIVA, KOJE SE ODOSE NA TERMoeLEKTRANE, PRIJE SVEGA DIREKTIVE O VELIKIM LOŽIŠTIMA I INDUSTRIJSKIM EMISIJAMA GASOVA I KAŽU, U NAJBOLJEM SLUČAJU, „MOŽDA“, AKO DOVEDETE SVOJE TERMoeLEKTRANE NA NIVO EVROPSKIH EKOLOŠKIH STANDARDA. ELEKTROENERGETIČARI, PREDSTAVNICI ELEKTROPRIVREDA, ALI I POLITIČARI, PREDSTAVNICI VLADE KAŽU „DA“, JER PROIZVODNJA ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ UGLJA ČINI 55 ODSTO UKUPNE PROIZVODNJE U JUGOISTOČNOJ EVROPI.

Na konferenciji „Trebaju li Zapadnom Balkanu termoelektre?“ koju su, pod institucionalnim pokroviteljstvom Ministarstva rudarstva i energetike Srbije organizovali internet portal Balkanmagazin i Business and Economy Center na ovo aktuelno pitanje pokušali su da odgovore ministar energetike u tehničkoj vladi, Aleksandar Antić, predstavnici Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, predstavnici Energetske zajednice JIE, Elektroprivreda: Srbije, Crne Gore, Republike Srpske i Makedonije, Sekretarijata za zaštitu životne sredine Beograda, kao i stručnjaci i predstavnici akademske javnosti.

Vlada Republike Srbije usvojila je Strategiju razvoja energetike do 2025. godine sa projekcijama do 2030, baš kako bi pokušala da odgovori na neka od ovih pitanja. Usvojen je i novi Zakon o energetici, koji je sasvim implementirao regulativu EU, tzv. Treći energetska paket. Do 2023. godine u svim blokovima u Srbiji, većim od 300 megavata dostići

će se EU standardi, a da bi se to potrebno je investirati još 700 miliona eura.

Ministar energetike, Aleksandar Antić, istakao je da je EPS već uložio 200 miliona eura u elektrofiltere u termoelektre nama i da će 13 termoelektre, za koje je plan da ostanu biti oslobođene praškastog zagađenja te da se uveliko radi i na odsumporavanju u TE „Kostolac“ i smanjenju nitratnih oksida u četiri termo bloka.

„Mi nemamo alternativu tome da ugalj sagorimo za dobijanje električne energije, ali smo spremni da u tome dostignemo evropske standarde“, zaključio je Antić.

U Srbiji, inače, 99 odsto rezervi energenata otpada na ugalj. Od 38 teravat sati električne energije koja se godišnje proizvede u toj zemlji, 70 odsto je iz uglja.

Pitanje rada termoelektre je pitanje rada cijelog elektroenergetskog sektora, jer je 60 odsto instalisanih kapaciteta

Aleksandar Jakovljević (EPS)

u Jugoistočnoj Evropi na uglj. Direktor Sektora za strategiju EPS-a, Aleksandar Jakovljević, gledajući primjere iz okruženja, zaključuje da svaka zemlja uvažava resurse koje ima. Tako Poljska 92 odsto električne energije dobija iz uglja, Grčka 53 odsto, dok recimo Francuska proizvodi svega četiri odsto, jer gro energije u toj zemlji prave nuklearke, a Norveška čak 92 odsto električne energije dobija iz hidro izvora.

„U energetici investicije traju dugo i brze promjene su nemoguće. Svjesni smo šta treba da uradimo da bi proizvodnja uglja mogla da se nastavi. Kada su termoelektrane u nekadašnjoj SFRJ pravljeni nije bilo strogih ekoloških standarda. Oni su nastali u Evropi tek devedesetih. Uprkos tome mi smo po obimu emisija gasova daleko ispod Njemačke ili Poljske. Čak, nismo ni uporedivi. Ipak, da bi ispunili sve preuzete obaveze u zaštiti životne sredine planiramo ulaganja od ukupno milijardu eura, prije svega, u termoelektrane i to najviše u zaštitu vazduha“, rekao je Jakovljević, ukazujući i da su sve druge zemlje prije primjene ovih mjera imale daleko veće emisije gasova.

Planovi EPS-a su da se do 2026. godine emisija sumpordioksida smanji 92 odsto, oksida azota 46 odsto, a emisija praškastih čestica 84 odsto.

Jakovljević je ocijenio da će „uz implementaciju svih mjera za zaštitu životne sredine uglj ostati osnova elektroenergetskog sektora Srbije“.

Slična rasprava vodi se i u Crnoj Gori, gdje su u toku pripreme za izgradnju drugog termo bloka u Pljevljima. Pored dvije velike hidroelektrane, ova TE proizvodi u prosjeku oko 40 odsto električne energije u Crnoj Gori. Član tima EPCG u projektu izgradnje drugog bloka TE „Pljevlja“, Ivan

Mrvaljević, istakao je da je energetska nezavisnost glavni razlog zašto se ulazi u ovaj projekat.

Novi blok će obezbijediti i bolju snabdjevenost potrošača, ali i mogućnost izvoza električne energije u Italiju preko podmorskog kabla koji se postavlja. Ponuda najboljeg ponuđača, češke Škode Praha, za izgradnju bloka instalisane snage 254 megavata je 338,5 miliona eura, a Mrvaljević ističe da ukupni troškovi finansiranja treba da budu oko 450 miliona eura, zašta bi se mogao obezbijediti kredit od Češke eksportne banke. U izradi je Studija izvodljivosti, od koje će i zavistiti sudbina projekta mada, kako Mrvaljević ističe, sa sadašnjim cijenama električne energije to će biti težak posao.

„Nije moguće samo kroz Studiju izvodljivosti utvrditi značaj TE „Pljevlja“ za Crnu Goru. Termoelektrana je ne samo potrebna već i neophodna za elektroenergetski sistem Crne Gore“, poručio je Mrvaljević, ističući da bi povezivanjem grada Pljevalja na daljinsko grijanje, koje bi obezbijedio novi blok bila popravljena ekološka situacija, pošto su individualna ložišta u domaćinstvima, koja se griju na uglj, najveći zagađivači vazduha u tom gradu.

Sličan projekat već četiri godine sprovodi grad Beograd, koji prema riječima Jasmine Madžgalj iz Sekretarijata za

Aleksandar Antić (Vlada Srbije)

Ivan Mrvaljević (EPCG)

zaštitu životne sredine, radi na gašenju individualnih kotlarnica i povezivanju na sistem daljinskog grijanja.

Govoreći o termo kapacitetima i zahtjevu NVO za gašenjem termoelektrana, Madžgalj je kategorična: „Sve i da imamo sredstava i tehničke uslove treba mnogo vremena da se termoelektre pogase i pređe na alternativne izvore energije. Ako bi se to uradilo u kratkom roku sav standard bi se urušio, jer ne bi bilo električne energije. Ovo treba posmatrati na duži rok, u kratkom roku to je nemoguće.“

Generalni direktor Elektrane na Makedonija (ELEM), Dejan Boškovski, istakao je da predstavnici njegove kompanije godinama ubjeđuju vlast kako ovi naši prostori nisu toliko bogati da bi platili sve zahtjeve koji dolaze po pitanju smanjenja zagađenja i zatvaranja TE.

„Ako nastavimo da radimo kao što smo radili posljednjih godina bojim se da će od regionalnih elektroprivreda ostati samo prenosne mreže. Svi imaju probleme sa obezbjeđivanjem potrebnih količina struje i zahtjevima za zaštitu okoline, a suština je da se nađe sredina. A to je cijena. Zašto su, na primer, banke zainteresovane da finansiraju obnovljive izvore energije (OIE), a nisu konvencionalne izvore? Naravno, zbog cijene, po kojoj firme iz sektora OIE prodaju svoju energiju. Mi u Makedoniji nemamo dovoljno kvalitetnog uglja, pa smo radili studiju koja je pokazala da naša elektrana „Oslomej“ može da bude rentabilna i sa uvoznom sirovinom,“ rekao je Boškovski.

Čelni čovjek ELEM-a smatra da treba napraviti ozbiljnu kalkulaciju kako vratiti investicije, a jedan od načina je da se iskoriste sredstva EU za odsumporavanje i detoks.

„Druga važna stvar je da vlade zemalja u pregovorima sa EU budu dovoljno uporne i vješte da obezbijede da sadašnji kapaciteti mogu da rade još 20 do 30 godina. Poseban problem predstavlja to što je, zbog forsiranja tehnologije za OIE, praktično obustavljen razvoj tehnologije za termoelektre,“ rekao je direktor Boškovski.

Načelnica Odeljenja za zaštitu prirodnih resursa Sektora za zaštitu životne sredine u Ministarstvu poljoprivrede i životne sredine Srbije, Vesna Mitrović, govoreći o negativnom uticaju termoelektrana na životnu sredinu istakla je da se „Srbija zalaže za održivo korišćenje uglja i smanjenje emisije štetnih materija“. Mitrovićeva je podsjetila da je nacionalni cilj Srbije da značajno smanji zagađenje iz TE do 2018. godine.

Ekspert za životnu sredinu Energetske zajednice Jugoistočne Evrope, Peter Vajda, rekao je da se energetska tranzicija dešava u čitavoj Evropi i da se svuda traga za ciljevima, pri čemu se svi rukovode troškovima. Vajda je napomenuo da sve zemlje članice Energetske zajednice nastoje da prilagode svoje energetske sisteme aktuelnim standardima i kao dobru stvar istakao da sve te zemlje prepoznaju da je to neophodno.

„Realnost je da svi termo kapaciteti ispuštaju nezdrave materije, što podrazumijeva da se mora raditi na smanjenju zagađenja koja oni prouzrokuju. Finansije jesu problem svuda, ali je neophodno investirati u nove tehnologije, kako bi se smanjili eksterni troškovi, koji podrazumijevaju čišćenje vazduha, vode, zemljišta, brigu za zdravlje ljudi i njihovo liječenje,“ istakao je Vajda.

Konsultant Olivera Matić Brbora, istakla je da je osnovni problem što se zdravstveni aspekt rada termoelektrana posmatra isključivo kao šteta i to iz uglja stare tehnologije.

„Ne kaže se pri tom da je ta tehnologija mnogo unaprijeđena i da je mnogo uloženo u poboljšanje stanja. S druge strane, ne govori se o pozitivnim ekonomskim i društvenim aspektima gradnje velikih termo kapaciteta. Ne može se sve podrediti ulasku u EU, pogotovo ne razvoj zemlje, jer energetika može brzo da obezbijedi ekonomski rast. Zato je odricanje od uglja u postojećim ekonomskim uslovima, a bez realnih alternativa, ravno ekonomskom samoubistvu. Razvoj OIE ne može da zamijeni gašenje velikih termo kapaciteta na Zapadnom Balkanu, a ugljal sa novim tehnologijama u proizvodnji električne energije predstavlja veliki ekonomski potencijal. Gradnja velikih termo kapaciteta donosi velike koristi cjelokupnoj privredi jedne zemlje, od čega se značajno puni budžet, iz koga zemlja može da finansira i sanacije šteta koje su eventualno nastale. Zato je zahtjev za prestanak korišćenja termoelektrana odricanje od razvoja,“ naglasila je Brbora.

- Besplatna kontrola vida
- Akcijske cijene i kupovina na rate
- Veliki izbor dioptrijskih i sunčanih naočara najpoznatijih svjetskih brendova
- Sve vrste dioptrijskih sočiva vrhunskog kvaliteta
- Sve vrste kontaktnih sočiva
- Sunčane naočare sa dioprijom
- Kompletna usluga odmah, uz najsavremenije uređaje
- Stručno osoblje i profesionalni savjeti pri kupovini
- Garancija i sertifikat na sve proizvode
- Savršen odnos cijene i kvaliteta

OPEN YOUR HEART
#ITTAKESCOURAGE

Ray-Ban

GENUINE SINCE 1937

CLUBROUND
A NEW STYLE HAS TAKEN SHAPE

**OPTIKA
OPTOTIM**

prepustite nama brigu o vašim očima!

Podgorica

The Capital Plaza
+382 20 671 106
tcp@optotim.me

Zgrada Maksim
+382 20 228 336
podgorica@optotim.me

Budva

SC TQ Plaza
+382 78 11 99 22
optikabudva@optotim.me

Kotor

SC Kamelija
+382 32 520 433
kotor@optotim.me

Bar

Centar Nova
poslovna zgrada
+382 30 308 061
bar@optotim.me

www.optotim.me

DRUŠTVO

Veliki doprinos EPCG u rekonstrukciji jako značajnog objekta

OTVOREN OLIMPIJSKI BAZEN U NIKŠIĆU

Marko Burić

U Sportskom centru Nikšić, 20. maja, svečano je otvoren prvi olimpijski bazen u Crnoj Gori. Sredstva za rekonstrukciju bazena uglavnom su obezbijedena na donatorskoj večeri koja je organizovana u aprilu prošle godine, na kojoj je učestvovala i Elektroprivreda Crne Gore.

Bazen su, uoči Dana nezavisnosti, predali na korišćenje simboličnim ubacivanjem lopti u vodu predsjednik Opštine Nikšić Veselin Grbović, predsjednik i direktor Vaterpolo i plivačkog saveza Srđan Kovačević i Petar Porobić.

U rekonstrukciju bazena uloženo je 1,4 miliona eura. Predsjednik Opštine Nikšić Veselin Grbović posebno se zahvalio donatorima, koji su podržali projekat.

- Bez pomoći donatora i društveno odgovornih kompanija teško bi bilo završiti jedan od najljepših bazena u okruženju, što je, najbolja potvrda položenog testa odgovornosti prema državi. Svjesni činjenice da zemlja evropskih vaterpolo šampiona i Nikšić, kao teritorijalno najveća opština, zaslužuju i treba da imaju ovakav objekat, realizovali smo naše planove kako bi omogućili mladima da se bave plivanjem i vaterpolom, ali i brojnim rekreativcima i građanima da koriste ovaj bazen - rekao je Grbović.

Predsjednik nikšićke Opštine je dodao da su svi radovi urađeni jako kvalitetno.

- Hvala i timu iz Opštine i Elektroprivrede, koji je sve vrijeme nadgledao radove na rekonstrukciji bazena. Svi radovi su urađeni kvalitetno, a projektovani i izvedeni sistemi grijanja, ventilacija i priprema sanitarne i tople vode su u skladu sa najvećim evropskim standardima energetske efikasnosti i očuvanja životne sredine. Nikšić izgradnjom bazena i skorom rekonstrukcijom hotela Onogošt stvara uslove da bude centar daljeg razvoja vaterpola u Crnoj Gori -

istakao je Grbović.

Predsjednik Vaterpolo i plivačkog saveza Crne Gore, Srđan Kovačević, kazao je da mu je žao što mnogi nijesu vidjeli kako je objekat izgledao prije rekonstrukcije, kako bi mogli da imaju predstavu šta je sve urađeno.

- U ime Vaterpolo i plivačkog saveza obećavam da ćemo svim svojim kapacitetima, koji nijesu veliki, ali postoje, da pomognemo rad bazena i da pomognemo razvoj plivanja i vaterpola u Nikšiću - kazao je Kovačević, predsjednik Odbora direktora EPCG.

Na otvaranju bazena Petar Porobić je doskorašnjem kapitenu naše vaterpolo selekcije, Nikoli Janoviću, uručio priznanje za doprinos i afirmaciju crnogorskog vaterpola i reprezentacije.

- Posebno mi je zadovoljstvo da u ime Vaterpolo i plivačkog saveza Crne Gore Nikoli Janoviću uručim priznanje, jedan skromni poklon, za doprinos koji je dao formiranju naše reprezentacije i svim postignutim rezultatima u proteklom godinama - rekao je Porobić.

Svečanom otvaranju bazena u Nikšiću prisustvovao je premijer Milo Đukanović i brojni predstavnici političkog i društvenog života Crne Gore.

Čast da odigraju prvi meč u bazenu imale su juniorske ekipe naših klubova. Vaterpolo klub Jadran je bio najbolji, a pehare je uručio selektor crnogorske Vaterpolo reprezentacije Vladimir Gojković.

Nikšićki bazen počeo je da se gradi 1972. godine, a prvi put je otvoren 18. septembra 2000. Bazen je kratko radio i 2001, a od oktobra te godine, pa do 20. maja 2016. nije bio u funkciji.

DRUŠTVO

Osnovci iz Budve i Bara posjetili "Perućicu"

DJECI ZANIMLJIVA ENERGETIKA

Marko Burić

Našu najstariju veliku hidroelektranu u četvrtak, 26. maja, posjetili su učenici iz osnovnih škola "Ante Đedović" iz Bara i "Stefan Mitrov Ljubiša" iz Budve. Oko 40 mališana obišlo je HE "Perućicu", a na vrlo zanimljiv način sa radom hidroelektrane upoznao ih je vođa smjene, Veselin Škuletić, dipl.el.ing. Posjetu je organizovala Elektroprivreda u saradnji sa izdavačkom kućom iz Podgorice "Naša škola 5+".

Škuletić se potrudio da djeci što jednostavnije objasni šta je to hidroelektrana i kako se u njoj proizvodi električna energija. Mališani su bili jako radoznali, a pokazali su i zavidno znanje za svoj uzrast. Vidjelo se da su čitali tekstove o energetici, koje smo pripremali za časopise Đače, Igra slova i Petica.

Bilo je mnogo zanimljivih pitanja, što je posebno oduševilo našeg kolegu Škuletića. Mališane je između ostalog interesovalo da li postoji dugme za gašenje elektrane, šta će se desiti ako se elektrana ugasi, da li radnici u "Perućici" ikada spavaju te kako se u komandi snalaze i kako znaju koje dugme za šta služi...

Najvjerniji čitaoci školskih časopisa izdavačke kuće "Naša škola 5+" zadovoljni su napustili "Perućicu", a zatim su obišli i jezero Krupac. Mnogi su se oduševili jezerom, ali i prirodom oko njega, neki su čak i istakli kako je "ovdje ljepše nego na moru".

Zanimljiva posjeta je dokaz da je saradnja sa "Našom školom 5+" pun pogodak te da smo djeci školskog uzrasta na adekvatan način predstavili važne teme iz oblasti naše djelatnosti. Djeca su pokazala da im je energetika zanimljiva te da vole da čitaju tekstove o tome kako se proizvodi električna energija, kako se racionalno troši, ali i interesantne članke o Nikoli Tesli, našim elektranama...

DRUŠTVO

Donacija Domu starih u Bijelom Polju

PODRŠKA UNAPREĐENJU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Marko Burić

Elektroprivreda Crne Gore je podržala nabavku defibrilatora za JU Dom starih u Bijelom Polju, čime je naša kompanija još jednom dokazala da je posvećena unapređenju uslova života u zajednici.

Akciju kupovine aparata, vrijednog 3,094 eura, pokrenula je NVO Udruženje za razvoj civilnog društva iz Bijelog Polja u okviru projekta "TREĆE DOBA-IMAJU LI PRAVO NA ŽIVOT?".

Predsjednica te nevladine organizacije, Mirsala Tomić, uručila je aparat direktoru Doma starih, Dejanu Pavićeviću, koji je istakao da će on značajno unaprijediti zdravstvenu zaštitu lica, pripadnika treće dobi.

Mirsala Tomić se zahvalila donatorima što su pokazali odgovaran odnos prema zajednici.

- Ciljevi dosadašnjih i budućih akcija su afirmacija humanosti, solidarnosti, aktivizma, kao i drugih vrijednosti građanskog društva i pružanje podrške i podsticaj razvoja civilnog društva, filantropije i kulture davanja. Koristim ovu priliku, da vam se još jednom zahvalim u pružanju finansijske podrške uspješno realizovanoj akciji - istakla je predsjednica NVO Udruženje za razvoj civilnog društva.

Sa uručivanja donacije

Za unapređenje zdravstvene zaštite: Defibrilator

Akciju podržala i EPCG

BOROVA ŠUMA U ULCINJU BOGATIJA ZA 80 SADNICA

Marko Burić

Forum MNE je sredinom maja organizovao veliku akciju sadnje u Borovoj šumi u Ulcinju.

Zasadeno je 80 sadnica alepskog bora i pinus pinea, a akciju je podržala i Elektroprivreda Crne Gore.

- Još jednom vam se zahvaljujem na podršci i veoma nam je drago što prepoznajete i dajete doprinos ovakvim i sličnim projektima - kazala je Jelena Fušić iz Forumu MNE.

Akciju su otvorili predsjednik opštine Ulcinj Nazif Cungu i direktorica Forumu MNE Elvira Hadžibegović Bubanja, a realizuje se već osmi put u Crnoj Gori, a u sklopu projekta Mladi za zelenu Crnu Goru, koji podržava Fondacija braće Rokfeler u partnerstvu sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma i Centrom za stručno obrazovanje Ministarstva prosvjete Crne Gore.

Veliki broj mladih ljudi i građana je prisustvovao akciji sadnje, kao i učenici privatne gimnazije „Drita“ i srednje mješovite škole „Bratstvo-jedinstvo“. Nakon akcije sadnje, postavljeno je i pet kućica za ptice.

DRUŠTVO

Podrška nikšićkom festivalu

EPCG GENERALNI SPONZOR: MANU ČAO ZVIJEZDA OVOGODIŠNJEG LAKE FESTA

Marko Burić

Legendarna francuska rok zvijezda Manu Čao predvodiće lajn-ap ovogodišnjeg Lake festa, a tradicionalno, Elektroprivreda Crne Gore je generalni sponzor festivala.

Lake fest će se održati od 11. do 14. avgusta na dobro poznatom mjestu u topolama kod nikšićkog jezera Krupac. EPCG je i ove godine ustupila prostor za održavanje rok festivala, a Eleonora Albijanić, rukovodilac Sektora za eksternu komunikaciju, na konferenciji za medije saopstila je da je naša kompanija i finansijski podržala festival.

- Uvjereni smo da će se i ovoga avgusta na prostoru oko Krupačkog jezera stvarati nova energija. Sinergija mladih ljudi, predivnih obala jezera Krupac i fantastičnih izvođača, Lake fest je učinila poznatim i izvan granica regiona i doprinijela da Nikšić i jezero Krupac postanu prepoznatljiva turistička destinacija i atraktivna tačka na evropskoj mapi festivalskog turizma - navela je Albijanić.

Direktor festivala, Predrag Zečević, zahvalio se EPCG i nikšićkoj Pivari i istakao da bez podrške tih kompanija, koje su od početka uz Lake fest, festival praktično ne bi ni postojao.

Najveća zvijezda ovogodišnjeg Lake festa bez sumnje biće Manu Čao, a na Krupcu će nastupiti i Rambo Amadeus, Bajaga i Instruktori, Kerber, Yu grupa, TBE, Sivilo, Ritam nereda, Punkreas, Lačni Franz, M.O.R.T...

- Manu Čao će na Lake festu imati ekskluzivan nastup za ex-Yu stor. S obzirom da dolazi na Sziget festival u Mađarskoj uoči Lake festa, ukazala se prilika da ga dovedemo, pa smo je i iskoristili. Uvjereni smo da će njegovo gostovanje značajno uticati na porast broja posjetilaca na Krupcu, a što se tiče ostalih izvođača, svi nastupi su dogovoreni, samo nijesu još utvrđeni termini. Može se očekivati da lajn-ap bude poznat za 15-20 dana - saopštio je direktor festivala Predrag Zečević. Bajaga i Rambo će nastupiti prve večeri festivala 11. avgusta, koja će u saradnji sa Odborom za organizaciju proslave deset godina obnove nezavisnosti biti besplatna. Cijena ulaznice za naredna tri dana će ostati ista kao i prošlih godina - 25 eura, dok će ulaz na pojedinačno veče koštati deset eura. Prodaja karata krenuće 1. juna.

Pored Elektroprivrede Crne Gore generalni sponzori festivala su i Pivara "Trebjesa" Nikšić, Opština Nikšić i Nacionalna turistička organizacija. Takođe, Zečević je otkrio i da je ove godine ostvarena saradnja Lake festa i popularnog crnogorskog Sea Dance festivala.

Konferencija za medije povodom šestog Lake festa

Detalj sa prošlogodišnjeg Lake festa

MLADE SNAGE

DARKO JEVRIĆ, REFERENT ZA JAVNE NABAVKE

TEREN JE SLIKA ŽIVOTA

Darko Jevrić

Olivera Vulanović

Već na prvi pogled je jasno da je Darko Jevrić (1978), referent za javne nabavke u Direkciji za nabavku i logistiku, čovjek sa ogromnom energijom. U razgovoru je brz, inteligentan, neumoran. Stoga ne čudi kad kaže da je sport njegov život.

Odrastao je u porodici koja se, uglavnom, bavila intelektualnim zanimanjima, a porodični podmladak „sakupio“ je četrdesetak medalja na raznim takmičenjima znanja. Iako je i Darko bio uzoran đak, on je, još u dječaćkom dobu, na oltar porodičnog uspjeha priložio dvije sportske medalje. To je već tada bio jasan signal u kom pravcu će se kretati njegov život. Kasnije su uslijedile i ostale medalje i nagrade na brojnim sportskim takmičenjima na kojima je učestvovao.

Kao dijete je bio živahan (zašto nas to ne čudi?), čak kaže da je, malene, jednom mjesečno nešto lomio na svom tijelu. Još kao dječak, na državnom, školskom takmičenju bio je odbojkaški prvak. U trinaestoj godini zainteresovao se za košarku. Zajedno sa školskim drugom, Vladimirom Bojičićem, sadašnjim izvršnim rukovodiocem FC Snabdijevanje, bio je član KK Montenegro Sebeko i Temka. Ljubav prema košarci ostala je do danas. Naime, sada kao trener prenosi znanje mladim naraštajima. Trenerski posao otpočeo je sa 23 godine, najprije u KK Montenegro, a, kasnije, u Ibonu i Basketu.

Prije desetak godina imao je težak period i od tada, kaže, drugačije gleda na život. Zadobio je povredu na fudbalu, lom talusa, gležnanske kosti, koja puca u jednom od deset hiljada slučajeva. Bio je nepokretan, imao dvije operacije, prešao je mukotrpan i neizvjestan put za tri godine oporavka. Za sve vrijeme bila mu je poznata činjenica da nije dan od povrijeđenih, niko na svijetu, nije potrčao, ili poskočio poslije takve povrede. Kažu da u ovakvim situacijama, osim fizičke spremne, odlučujuću riječ ima snaga uma. Darko, ne samo da se oporavio, već se danas uspješno bavi trenerskim pozivom.

Trenutno vodi klub MNE TEAM koji samostalno postoji od 2008. godine. U radu sa mladima, Darko se kloni kliše. Smatra da samo onaj ko voli sport može predano da trenira, čak i preko svojih granica, a, onda, i da postiže rezultate. Zato dječacima koji dođu u njegov klub prvih mjesec dana ne uzima članarinu dok im ne „opipa puls“. Sa svoje strane, čini sve da djecu animira, da ih uputi u karakter ko-

šarke koja je, za njega, sport sa najviše tehnike, znanja, tačnosti i ljepote. Djecu uči viteškoj borbi jer je ubijeđen da je teren slika života. Zato je za članove ovoga kluba agresija nepoznato ponašanje, poštovanje protivnika dužnost, a sportski odnos prema pobjedi i porazu obavezujući. Ove Darkove vrline privukle su petnaestak kolega iz Elektroprivrede koji su upravo njemu povjerali svoju djecu. On kaže da uživa u radu sa njima, te da su se izdvojila dva reprezentativca: Nikola Tončić i Nikola Bojičić, a, treći, Aleksa Vujadinović, već kuca na vrata.

Iako je košarka Darkova neprikosnovena strast, i ljubav prema ribolovu je veliki pokretač njegovog adrenalina. Priroda ga fascinira, još ako „radi“ pastrmka, klen, babuška...Kad dođe na određeni, ribolovački teren, a omiljeni su mu Lim i njegove pritoke, kao i Komarnica, sa svojim društvom prvo počisti i oplemeni mjesto na kojem pecaju. To je njegov doprinos u borbi protiv varvarizma u prirodi. Za prirodu su vezane i njegove speleološke aktivnosti. Svojevremeno je bio na obuci u Makedoniji, u vojnoj bazi gdje je dobio sertifikat za speleospasioca. Član je Speleološkog društva Nikšić.

Izuzetno dinamičan, Darko kaže da mu je najteža aktivnost boravak u kancelariji iako sa uspjehom obavlja svoja zaduženja u Direkciji za nabavku i logistiku. Pravni fakultet završio je u Podgorici, a od 2011. godine dio je kolektiva Elektroprivrede Crne Gore.

Kadeti MNE TEAM-a na turniru u Beogradu

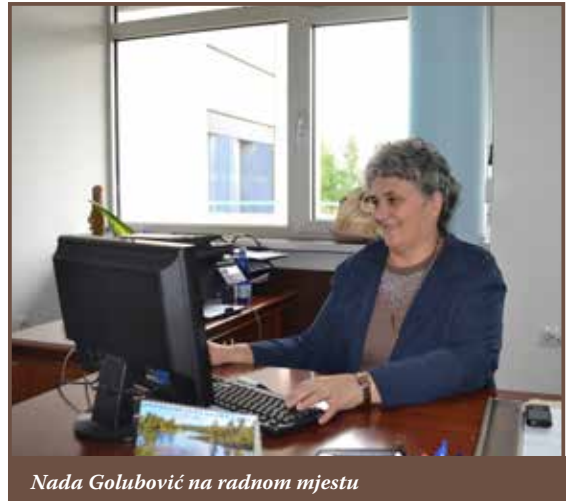

ŽIVOTNA PRIČA

NADA GOLUBOVIĆ, SEKRETARICA DIREKTORA TE „PLJEVLJA“

UVIJEK JE DOBRO

Nada Golubović na radnom mjestu

Olivera Vulanović

Iako je Nada Golubović, sekretarica direktora Termoelektrane Pljevlja, u početku odbijala ovaj razgovor tvrdeći da nema ništa interesantno da ispriča, mi smo znali da ova ljubazna žena ne bi tek tako ostala na ovom radnom mjestu, tolike godine, tačnije, od 1980. godine, da nema neke posebne kvalitete. Za to vrijeme promijenila je, kako kaže, osam direktora. Kroz osmijeh kaže da je počela da radi sa direktorom Lukom Jelovcem, dok će radnu karijeru, izgleda, završiti sa Lukom Jovanovićem.

Nada je od ljudi koji su zadovoljni poslom koji obavlja i to je jedna od njenih vrlina koja se odmah primijeti. Nije od onih koji se žale i upoređuju današnje sa prošlim vremenom, dodjeljujući sve kvalitete isključivo prošlosti. Ona staloženo kaže da je njoj uvijek isto. Uvijek dobro! Voli svoj posao i ništa joj nije teško i tu se malo šta mijenja sa vremenima i ljudima koji dolaze i prolaze. Imala je, kaže, sreće da svi direktori sa kojima je radila budu korektni, obzirni ljudi i dobri stručnjaci. To je i njoj olakšavalo posao.

Počela je kao dvadesetogodišnjakinja, dvije godine prije nego je ovaj veliki energetska objekat zvanično pušten u rad. Kao dijete iz male sredine dobro se snašla jer je trebalo komunicirati sa brojnim, velikim izvođačima radova, uvažanim gostima, što stranim, što domaćim. To je, valjda, talenat koji se posjeduje ili ne, jer iz rodnog sela Šule, rudarskog naselja u blizini Šuplje stijene, nadomak Pljevalja, nosi sasvim drugačija iskustva. Tamo je rasla nesputano, slobodno, u prirodi. U Šulima je završila osnovnu školu, u Pljevljima srednju, dok je u Bihaću završila daktilografski kurs.

Lijepo vaspitanje, maniri i ozbiljnost u radu koji su je preporučili za mjesto sekretarice direktora bili su presudni da

joj se ukaže izuzetna čast prilikom puštanja elektrane u rad. Naime, reporterski fotoaparati i kamere su toga dana napravili istorijske zabilješke na kojima, između ostalih, jedna visoka, naočita djevojka prisustvuje presijecanju vrpce držeći jastuče za makaze. Nadini kvaliteti nijesu ostali nezapaženi ni kad se odlučivalo ko će imati privilegiju da učestvuje u nošenju štafete koja se Titu uručivala svake godine na Dan mladosti, na njegov rođendan. Poznato je da ovaj simbol nekadašnjeg bratstva i jedinstva jedne velike zemlje nije mogao nositi bilo ko. Nada je tu počast zaslužila nekoliko puta.

Kad smo je zamolili da sumira svoje životne uspjehe, Nada je, osim zadovoljstva što radi posao koji voli, istakla i sreću da je, zajedno sa suprugom koji je bio vojno lice, odgajila dva sina kojima se ponosi. Stariji je na doktorskim studijama u Americi, a mladi završava ekonomiju. Njihovi uspjesi ogledalo su i njenog truda. To je, ipak, poziv koji je iznad svih ostalih, zaključila je Nada.

Sjećanja: Nada na otvaranju TE „Pljevlja“

SVIJET

Dubai gradi najveću SE

Vlasti Dubaija su saopštile da će izgraditi solarnu elektranu kapaciteta 1.000 megavata do 2030. godine, precizirajući da će tada oko 25 odsto energetske potrebe zemlja pokrivati iz obnovljivih izvora energije. U prvoj fazi izgradnje solarne elektrane planirana je proizvodnja 200 megavata u aprilu 2021. godine, navodi se u saopštenju Agencije za vodu i električnu energiju Dubaija (DEWA).

„Ovaj projekat će biti najveća solarna elektrana na svijetu“, izjavio je direktor DEWA Said al Tajer.

Vlasti Dubaija su u potrazi za privatnim kompanijama koje će izgraditi i upravljati postrojenjem i prodavati električnu energiju državnoj kompaniji zaduženoj za distribuciju električne energije.

RTS.RS

70 odsto evropske energije dolaziće od obnovljivih izvora

Obnovljivi izvori energije u narednim godinama nastaviće da se masovno razvijaju, a 2040. će proizvoditi 70 odsto evropske električne energije, zahvaljujući smanjenju troškova za proizvodnju solarne energije i energije vjetra, piše u izvještaju Blumerga „Nev Energi Outlook 2016“.

„Niske cijene gasa i uglja će ostati niske, ali to neće spriječiti osnovnu promjenu svjetskog elektrosistema tokom narednih decenija prema obnovljivim izvorima energije, poput vjetra i sunca“, predviđa se u pomenutom izveštaju.

Prošle godine obnovljivi izvori energije predstavljali su 32 odsto proizvodnje električne energije u Evropi.

U SAD-u, hidroenergija, solarna energija i energija vjetra porašće sa 14 odsto u 2015. na 44 odsto 2040.

U izveštaju se iznosi predviđanje da će obnovljivi izvori energije, na svjetskom nivou premašiti gas 2027. te da treba čekati do 2037. da bi obnovljivi izvori energije preuzeli prevlast nad ugljem, sa izuzetkom Sjeverne Amerike.

Takođe se ističe da će porasti potražnja za električnom energijom zbog nove namjene (primjer električnih automobila).

ENERGOPORTAL.INFO

Poljska stvara državnu energetske informacionu platformu

Najveće poljske energetske kompanije zajedno će razraditi središnji sistem za razmjenu energetske informacije.

Poljska Kancelarija za zaštitu konkurentnosti i potrošača (UOKiK) odobrila je stvaranje zajedničke kompanije koju će osnovati pet najvećih poljskih operatera distributivnih sistema za električnu energiju.

Tako će Enea Operator, Energa Operator, PGE Distribucija, RVE stoenu Operator i Tauron Distribucija udružiti snage kako bi napravili zajedničku kompaniju koja će održavati, upravljati i razvijati središnji sistem za razmjenu energetske informacije. To će biti nacionalna platforma na kojoj će raditi operatori poljskog energetskeg sistema, javlja poljski dnevnik 'Warsaw Business Journal'.

ENERGOPORTAL.INFO

Električni automobili uskoro će biti jeftiniji od običnih

U skorijoj budućnosti motori sa unutrašnjim sagorjevanjem biće sve nepopularniji i neće se moći takmičiti u inovacijama s električnim automobilima, čije cijene padaju, smatraju stručnjaci.

Cijena električnog automobila do 2020. godine biće 30.000 dolara a do 2022. godine cijena će iznositi 22.000 dolara. U poređenju s tim prosječna cijena novog automobila s unutrašnjim sagorjevanjem u SAD-u je 33.000 dolara.

Razlog za niže cijene električnih automobila biće isplativije održavanje. Dok automobil s unutrašnjim sagorjevanjem u prosjeku ima 2.000 potrošnih dijelova te su kvarovi učestaliji, kod električnih automobila u prosjeku se zabilježi tek 20 kvarova.

Električni automobili su na dobrom putu da postanu ekonomičniji i racionalniji izbor kupaca. Zbog toga proizvođač tih automobila Tesla svojim kupcima nudi dugotrajnu garanciju.

Predviđanja su da će prodaja električnih automobila do 2020. godine porasti na 2,4 miliona, u odnosu na 2015. godinu kada je prodato 348.000. U istom periodu predviđa se i povećanje prodaje hibridnih automobila.

KLIX.BA

SA SVIH MERIDIJANA

EKO KUĆE BUDUĆNOSTI

Jedna porodična kuća i dvije dvojne kuće u Berlinu proizvode više energije nego što troše. Štaviše, višak energije može se koristiti za napajanje automobila u garaži. Kuće su dizajnirane od strane njemačkog studija GRAFT u saradnji sa kompanijom BuroHappold, a rezultat su inteligentne, održive i vrhunski opremljene kuće koje podržavaju mobilnost i održavanje zdravlja. Moglo bi se reći da se radi o eko kućama budućnosti.

Tri strukture, zajednički nazvane "Holistic Living", rezultat su holističkog pristupa dizajnu koji kombinuje energetske efikasnost, mobilnost i zdravlje. Svaka zgrada je izgrađena korišćenjem prirodnih materijala koji se mogu reciklirati, a zidovi i krovovi izrađeni su od drveta i gline.

Trostruko ostakljenje i toplotno izolovana fasada sprječavaju toplotne mostove, dok podni sistem grijanja i posebni ventilacioni sistem osiguravaju stabilnu unutrašnju temperaturu tokom cijele godine. Fotonaponski paneli instalirani na krovu generišu dovoljno energije za zadovoljavanje ukupne potrebe za energijom, dok se višak energije koristi za punjenje e-automobila. Zahvaljujući izvanrednom stepenu energetske efikasnosti, zgrade zadovoljavaju zahtjeve njemačkog standarda Plus Energy House. Takođe, ove kuće izgledaju odlično.

croenergo.eu

FELJTON

RAKO MILOŠEVIĆ, ŠEF GRADILIŠTA ISTRAŽNIH RADOVA NA
IZGRADNJI HIDROELEKTRANE NA MRATINJU

40
GODINA
HE „PIVA“

SANJAO SAM DA PADAM SA MRATINJSKIH VISINA

Olivera Vulcanović

Sjećanja: Rako Milošević (oktobar 1965)

Šezdesetih godina prošlog vijeka gradila se Jadranska magistrala, od Rijeke pa sve do krajnjeg juga Crne Gore. Mladi građevinski inženjer, tridesetogodišnji Rako Milošević, kao nadzorni organ radio je na izgradnji dijela magistrale, od Lepetana do Jaza.

- Kad sam završio radove na Jadranskoj magistrali, pozvan sam da prisustvujem sjednici Radničkog savjeta Građevinskog preduzeća. Tadašnji direktor, Petar Žižić, rekao je da su riješili da me prebace na novo gradilište. U pitanju je buduća, velika hidroelektrana. Pitam – gdje je to? U Mratinju, odgovorili su. Kad ste riješili, neka tako bude, rekao sam. Bilo je to oktobra 1965. godine - priča nam Rako Milošević.

Rako uzima direktorova kola, crnu volgu. Želio je da vidi gdje je lokacija buduće brane i kakvi će biti uslovi za rad. Vozio ga je Pivljanin, čovjek koji je poznao teren. Po dolasku, u Mratinju zatiču vojsku. Gradili su put od Plužina prema Foči. Tu su bili i članovi Ozne koji su još uvijek pretraživali teren u potrazi za „neprijateljima revolucije“.

Obilazeći kanjon, Rako je došao do mjesta koje je samo nekoliko kilometara bilo udaljeno od buduće hidrocentrale.

Prizor je bio ujedno lijep i zastrašujući. Divlje, neobuzdano rastinje, lučevina i jela, 500 m dubok kanjon, prijeteci, nepristupačan, činilo se, neosvojiv. Dolje vijuga zelenkasta Piva čije vode, na ovom mjestu, niko do tada nije dodirnuo. Carstvo divokoza i srna. U jednom uglu, pri dnu kanjona, tragovi nečijeg boravka. Na stablu jedne velike bukve, stajalo je urezano: „Ovdje je odmarao Božo Bjelica 195...“ Posljednja cifra se nije razaznavala.

Snažno impresioniran onim što je vidio, misleći da što prije pobjegne od ove surovosti,

Rako Milošević

Rako ponovo sjeda u crnu volgu koja, grabeći ka Nikšiću, za sobom ostavlja veliki oblak prašine po krivudavom i džombastom putu.

- Razmišljao sam da tražim ponovno sazivanje Radničkog savjeta, da objasnim da je teren neosvojiv, da odbijem zadatak - razmišljao je Rako.

„Ipak sam odustao. Neka bude kako je suđeno, pomislio sam“.

Rako, naravno, tada nije znao da ga čeka dvanaest godina rada i boravka u mratinjskim vrletima. Znoj, muka, neprospavane noći, ali i vezanost za posao, strast prema osvajanju neosvojivog, radost zbog nastajanja kolosalnog objekta o čijoj gradnji su sa strahopoštovanjem govorili eminentni stručnjaci onoga vremena.

- Život zna da bude ironičan, pa sam ja tek u Mratinju, otkrio da imam fobiju, strah od visine. Na opasnim visinama pratili su me i držali za ruku moji Mratinjci, do mjesta na koje sam krenuo. Poslije završetka HE „Mratinje“, nekoliko godina sam sanjao da padam sa onih visina - prisjeća se danas Rako.

Elem, kao šef gradilišta istražnih radova, Rako je angažovao ekipu od 120 radnika, Pljevljaka. Planirano je bilo da se ubrzano radi na pristupnim putevima za izgradnju brane koja će u uskom kanjonu „prepriječiti“ put Pivi i stvoriti 43 km dugo jezero čije će vode pokretati turbine buduće HE „Mratinje“, kako se elektrana u početku zvala. Sljedeći korak bila je gradnja „optočne štolne“ – oko 250 metara dugog tunela kojim će se skrenuti tok Pive da bi bilo omogućeno da otpočne radovi na glavnoj brani. Tako je Piva promijenila svoj tok pošto je prethodno izgrađena i pomoćna brana, visoka 25 metara.

NASTAVIĆE SE...

PUTOPISNA REPORTAŽA

I DIO

JEDNOM ADA UVIJEK ADA

Tekst i fotografije: Andrija Kasom

ADA JE JEDINSTVENO OSTRVO NA JADRANU, ČIJE DVIJE STRANE ZAPLJUSKUJE SLATKA VODA RIJEKE BOJANE, A TREĆA SE KAO NEKI PJEŠČANI TEPIH U CIJELOJ DUŽINI ISPRUŽILA DA JE DANONOĆNO KUPAJU VALOVI SIGURNO NAJPLAVIJEG MORA.

SITAN PIJESAK SASTAVLJEN OD SILICIJUMOVIH STIJENA, ŠKOLJAKA I KORALA, BLAGOTVORNO DJELUJE, A ŠETNJA PLIĆACIMA JE PRAVA PRIRODNA MASAŽA. ČISTA PRIRODA, APSOLUTNI MIR KOJEG POVREMENO REMETE BLAGI ŠUM MORA I CVRKUT PTICA, UDOBAN SMJEŠTAJ, BOGASTVO SPECIJALITETA I GOSTOPRIMSTVO DOMAĆINA, ČINE ADU JEDINSTVENOM, PRAVIM NATURISTIČKIM RAJEM, A BORAVAK NA NJOJ NEZABORAVAN.

Pod pojmom Nudizam (lat.nudus–nag), može se smatrati pokret koji u savremenom civilizovanom svijetu propagira kult golog ljudskog tijela. A pravo tumačenje pojma Naturizam dato je kroz definiciju koja je usvojena na svjetskom kongresu INF-a u Adgeu u Francuskoj 1994.godine. »Naturizam je način života u skladu s prirodom u kojem značajno druženje bez odjeće uz razvijanje samopoštovanja, uvažavanja drugih i pažnja prema životnoj sredini«. Međutim, Rikardo Zanelo jedan od autora knjige »Vodič kroz naturizam«, tvrdi – »Naturizam je za mnoge prijatno iskustvo. Primarna asocijacija na seks, je naravno, privlačna, ali je nabijenost erotikom onih koji se oslobode odjeće individualna stvar. Motivi su različiti, neki zaista voajerski uživaju da gledaju i da ih drugi gledaju, ali nudizam i naturizam su mnogo

manje erotizovani nego što se misli, jer kada su svi nagi onda nagost prestaje da bude tako izazovna. Onda bi neko do grla zakopčan bio mnogo seksipilniji... Ali, to ne umanjuje privlačnost golotinje, koja postaje biznis unosniji od mnogih modnih bravura.

Kada je naturizam započeo na našem tlu, malo ko može pouzdano odgovoriti. Prvo zvanično otvaranje jednog takvog centra bilo je 1973. godine. Otvorena je »Ada« na Bojani. No, da li taj datum može biti i zvanični početak naturizma, jer ne treba zaboraviti postojanje divljih plaža koje dolaskom brodića i kupača postaju naturističke.

Naturizam kao da je od samog početka bio prepušten samom sebi ili pak sve oko njega zavisilo je samo od nekolicine entuzijasta. A o ulozi naturizma, o njegovom mjestu i perspektivi ne uspijeva se godinama ozbiljnije

Na rijeci Bojani, koja čini prirodnu granicu između Crne Gore i Albanije, te ujedino spaja Skadarsko jezero sa morem, nastalo je 1852. godine riječno ostrvo – Ada. To je jedinstveno ostrvo na Jadranu, čije dvije strane zapluskuje slatka voda rijeke Bojane, a treća se kao neki pješčani tepih u cijeloj dužini ispružila da je danočno kupaju valovi sigurno najplavijeg mora.

razgovarati. I ono što se radi i što se događa uglavnom je stihijski, napamet, a ne nešto što bi bilo nalik na smišljenju (na)turističku politiku. I kako da se nosimo sa konkurentima kad se zna da na primjer u Francuskoj postoji posebno udruženje arhitekata koji se bave isključivo gradnjom turističkih centara. Cijeli djelovi industrije rade isključivo za potrebe naturizma. A da o smišljenoj propagandi i ne govorimo.

Stručnjaci procjenjuju da danas u svijetu približno ima oko 60 miliona »golača«. Samo u Njemačkoj, na čijem je tlu i rođen naturizam, ima oko 12 miliona naturista, a na osnovu tih podataka posve jasno gdje se mi nalazimo. Kako se čini mi nijesmo još raščistili ni sa onim osnovnim – mentalitetom. Goli ljudi još uvijek izazivaju probleme. Stanovnici nekih mjesta uz našu obalu radije prihvaćaju obučene. Ali, ipak da sve nije ostalo na mrtvoj tački dokazuje – Ulcinj.

Ulcinj, najjužniji grad na crnogorskoj obali je sigurno jedno od najljepših turističkih mjesta. Sa blagom mediteranskom klimom i najljepšim pješčanim plažama, sa preko 217 sunčanih dana godišnje, on svake godine prima sve veći broj turista.

Sitan pijesak sastavljen od silicijumovih stijena, školjaka i koralja, blagotvorno djeluje, a šetnja plićacima je prava prirodna masaža. Čista priroda, apsolutni mir kojeg povremeno remete blagi šum mora i cvrkut ptica, udoban smještaj, bogastvo specijaliteta i gostoprimstvo domaćina, čine Adu jedinstvenom, pravim turističkim rajem, a boravak na njoj nezaboravan.

Ada je mjesto rezervisano samo za turiste i ono samo njima pripada. Tako je bilo u početku, tako je i danas. Ovom mjestu gosti se vraćaju dva puta godišnje, inostrani

ni u predsezoni i podsezoni, dok domaći su većinom u špicu turističke sezone, a svi oni noseći obavezu da reklamiraju Adu, jer prilikom ponovnog dolaska, dovode uvijek prijatelje, tako da se broj gostiju stalno povećava... Kao turistički centar Ada je stekla svoj imidž još davne 1973. godine dolaskom prvih inostranih gostiju. Tadašnji kapacitet je bio samo 90 kreveta, a danas Ada raspolaže sa 500 ležajeva u vilama i bungalovima. To su bungalovi tipa »L« sa 70/2 soba i bungalovi tipa »A« sa 180/2 soba i sve sobe su okrenute prema rijeci ili moru. Sadašnji kapaciteti Ade su skoro za polovinu manji od onih koje je imala na raspolaganju do početka rata na prostoru bivše Jugoslavije.

NASTAVIĆE SE...

MUDRE MISLI

tanja.nikcevic@epcg.com

U jednom trenutku prestaće te borbe, tebe sa samom sobom. Shvatićeš da ste u istom taboru. Ti i ti. I onda umjesto protiv počćeš da se boriš za sebe.

Andrea Oršanić

Ima ljudi dobrih, mekih kao pamuk. Kad ih zgazite, propadate do dna, sopstvenog. Nijesu predviđeni za gaženje!

Brankica Damjanović

Osobi koja ne izvlači ono najbolje iz tebe... nije mjesto pored tebe.

Drago Miletić

Najveći prijatelj istine je vrijeme.

Čarls Kaleb Kolton

Život ti bira osobe sa kojima ćeš se sresti, a ti sam biraš one sa kojima ćeš ostati.

P. Picasso

Ljudi praštaju sve osim iskrenosti.

Antun Gustav Matoš

Ne teče rijeka nego voda. Kao što ne prolazi vrijeme nego mi.

Ivo Andrić

Kada je neko glup, ne možete mu to ni dokazati.

Duško Radović

Zašto se čudite onome što ljudi govore? Šta je to prema onome što misle?

Ivo Andrić

ZDRAVLJE

JOVAN BULAJIĆ, UDRUŽENJE ZA BORBU PROTIV BOLESTI ZAVISNOSTI PREPOROD

ZAVISNIKA VIŠE NEGO PRIJE DESET GODINA

Jovan Bulajić

Olivera Vulcanović

O PROBLEMIMA NARKOMANIJE I NAČINIMA BORBE PROTIV OVOG VELIKOG DRUŠTVENOG ZLA, RAZGOVARALI SMO SA JOVANOM BULAJIĆEM KOJI JE NA ČELU PREPORODA, UDRUŽENJA ZA BORBU PROTIV BOLESTI ZAVISNOSTI KOJE POSTOJI OD 2006.GODINE. PRVI SU I NAJISKUSNIJI U TRETIRANJU ZAVISNOSTI VAN INSTITUCIJA SISTEMA U CRNOJ GORI. OVE GODINE PROSLAVLJAJU DECENIJU USPJEŠNOGA RADA.

Koliko je narkomanija raširena u Crnoj Gori i koji je uzrast najprijemčljiviji za ovu pošast?

Kako još uvijek u Crnoj Gori ne postoje podaci iz registra, sve brojke koje se pojavljuju o broju zavisnika i zavisnica su na nivou pretpostavki. Varijaju u zavisnosti odakle dolaze, iz civilnog ili javnog sektora. U Preporodu mislimo da taj broj ide i do 10.000. Napominjem, kada se govori o broju zavisnika u Crnoj Gori, skoro svi misle na broj heroinskih zavisnika. A gdje su zavisni od alkohola, koji skoro identično trpe? Trpe i njihove porodice i, konačno, cijelo društvo.

Siguran sam da je danas više zavisnika nego prije deset godina. Na kraju, to je i očekivano, kako svugdje u svijetu, tako i u Crnoj Gori. Evropske institucije koje tretiraju ovu problematiku kažu da je „trend rasta zavisničke populacije nezaustavljiv“.

A što se tiče uzrasta, činjenica je da se granica zloupotrebe psihoaktivnih supstanci, na žalost, pomjera i širi u oba pravca, pa tako imamo ozbiljnu zloupotrebu već u osnovnim školama.

Koliko je prevencija „moćna“ u borbi sa ovom pogubnom zavisnošću i koji su vaši oblici borbe?

Svaki oblik tretiranja zavisnosti je dragocjen i predstavlja doprinos u ovoj prilično iscrpnoj i dinamičnoj borbi. Takođe, svaki oblik borbe nosi svoje prednosti i ograničenja. Raznovrstan pristup je optimalan, što Preporod, svakako, koristi.

Prevencija kao pristup, ukoliko se radi kvalitetno, motivisano i sa inovativnim metodološkim rješenjima, podiže svijest slušalaca o razmjerama posljedica zloupotrebe psihoaktivnih supstanci.

Kada je riječ o našim mehanizmima borbe, iako smo začetnici vaninstitucionalnog tretmana bolesti zavisnosti u Crnoj Gori, trudimo se da doprinosimo u svim pravcima djelovanja. To uključuje tretman sa zavisnicima, u prvom redu motivaciono savjetovanje, rad sa njihovim porodicama, resocijalizacija i reintegracija osoba koje su uspješno prošle zavisnost i već po-

menuto preventivno djelovanje. Imamo razvijene brojne servise za pomoć svima onima koji imaju ikakvu dodirnu tačku sa mogućom zloupotrebom psihoaktivnih supstanci. Naravno, našim svakodnevnim aktivnostima, kako u radnom prostoru, tako i medijskim angažovanjem, promovisemo ispravne i zdrave stilove življenja.

Postoji li definisan način obraćanja mladima, jezik koji im je blizak, svjedočenja bivših zavisnika?

Najproduktivniji pristup u radu sa mladima je kombinovani pristup. Svaka metodologija ima svoje prednosti. Tako, recimo, razgovor sa nekim ko ima, ili je imao problem sa drogama „udara“ na emocije, konkretno, izaziva strah kod slušalaca, pa čitav problem izlazi iz domena apstraktnog. Na taj način, mladima biva pružena šansa da nauče određene životne lekcije na tuđim greškama. Svakako, onaj koji se obraća djeci treba da bude specifično obučan. Ako nije tako, mogao bi izazvati kontraefekat, jer u komunikaciji sa djecom treba biti jako obazriv.

Ne smije se zanemariti ni metod vršnjačke edukacije, tj. nastojanje edukovanih mladih ljudi da šire znanja među svojom generacijom. Osim toga, treba pomenuti zalaganje raznih stručnjaka iz svih „pomagačkih“ profesija jer oni, svako iz svog ugla, objašnjavaju uzroke i posledice rizičnog ponašanja.

Kakve su vaše prognoze za budućnost, ako ih može biti, da li se možemo nadati jačem odupiranju ovom zlu?

Na žalost, naše prognoze za budućnost nijesu ohrabrujuće. Sintetičke droge su u ekspanziji. Online prodaja je u porastu. Socijalne okolnosti nam takođe ne idu u prilog. Na svim istraživanjima djeca ukazuju na nepostojanje osmišljenih sadržaja. Porodično jezgro je narušeno. Broj razvoda raste. Logično je očekivati da iz disfunkcionalnih porodica izlaze djeca koja su sklonija zloupotrebi psihoaktivnih supstanci ili nekom drugom devijantnom ponašanju. Raste broj smrtnih slučajeva uzrokovan upotrebom droga.

39.

kolo nagradne igre za zaposlene
"BUDI U TOKU, BUDI U IGRI"

SOZ 5 PUTA PO 100 EURA

SINDIKALNA ORGANIZACIJA ZAPOSLENIH EPCG (SOZ), I U OVOM KOLU, NAGRADILA PET ZAPOSLENIH SA PO 100 EURA. TRADICIONALNO, LOVČEN OSIGURANJE AD OBEZBIJEDILO GODIŠNJE OSIGURANJE KUĆE ILI STANA, DOK OPTIKA "OPTOTIM" POKLANJA DVA VAUČERA OD PO 50 EURA ZA KUPOVINU U NJIHOVIM OBJEKTIMA.

DOBITNICI NOVČANE NAGRADE SOZ (100 EURA):

1. Rada Rakočević (OJ Bar)
2. Dragan Topović (Mojkovac)
3. Dragoljub Ognjenović (HE "Piva")
4. Nataša Bulajić (FC Distribucija)
5. Boško Kasalica (Nikšić)

NAGrada LOVČEN OSIGURANJA A.D. PODGORICA

Zorka Vojvodić (Direkcija)

VAUČERE OD 50 EURA ZA KUPOVINU U OPTIKAMA "OPTOTIM" DOBILI SU:

1. Nada Jevtić (Upravljanje energijom)
2. Zoran Knežević (Direkcija za pravne poslove)

KOMISIJA ZA IZVLAČENJE:

Tanja Zečević (SOZ) i Miodrag Vuković (Direkcija za odnose sa javnošću)

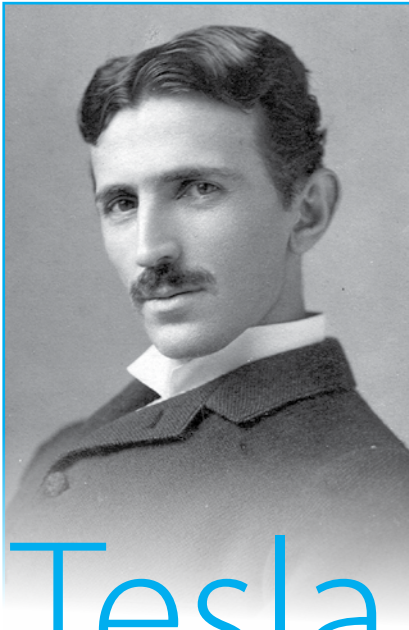
Dobitnicima čestitamo, ostalima više sreće u narednom kolu.

NAPOMENA: Poštovane kolege, obavještavamo Vas da ćemo u obzir uzimati samo kupone sa tačnim odgovorom na nagradno pitanje. Istovremeno, podsjećamo Vas da se, shodno pravilima, učesće u nagradnoj igri obezbjeđuje popunjavanjem isključivo jednog kupona. Svi oni koji budu slali dva ili više kupona, kao i kuponi sa netačnim ili bez odgovora biće unaprijed diskvalifikovani!

REDAKCIJA

NAGRADNO PITANJE U OVOM KOLU:

Koliko GWh električne energije su proizvele CG elektrane za prvih pet mjeseci 2016. godine?

Tesla

Tesla iza sebe nije ostavio sistem svog naučnog metoda jer on je bio „jasnovidac“, vidovnjak, vizionar. Dolazio je u određena psihička stanja i to je bila njegova metoda koja može da se poredi samo sa sličnim stanjima u kojima se nalaze jogii ili sa onim o čemu pričaju sveci.

Poznati hinduistički učitelj, Vivekananda, član Ramakrišnine misije, bio je poslan na Zapad da ispita mogućnost ujedinjenja svih svjetskih religija. Posjetio je Teslu u njegovoj njujorškoj laboratoriji. Susret sa Teslom opisuje sa strahopoštovanjem i bezrezervnim divljenjem: “Ovaj je čovjek sasvim drugačiji od svih zapadnjaka. Pokazao mi je svoje eksperimente sa električitetom, koji je za njega živo biće i sa kojim on razgovara i naredjuje mu. Radi se o visoko spiritualnoj ličnosti. On besumnje posjeduje duhovnost najvišega nivoa i u stanju je da prizove sve naše Bogove. U njegovim električnim vatrama raznih boja pojavili su se preda mnom gotovo svi naši Bogovi: Višnu, Šiva...a osjetio sam prisustvo i samog Brame.”

SKANDINAVKA

Autor: Marko Burić	Na slici je...	Amper	Kambodža	Polno zrela ženka u pčelinjem društvu	Rimski broj 1000	Američki reditelj, Li	Drvena posuda
Biljarski štap				Prvo slovo Sram	Sportski klub Škotska pjevač. Lenoks		
Sumpor		Narodna skupština u Njemačkoj	Suva ravnica u Rusiji Modni časopis				
Sanduče							
Udruženje savez Područna jedinica			Potvrдна rječca		15. slovo latinice		
Njem. ljekar Robert Visoka sprema							
Informacione tehnologije							
Dalmatinska uzrečica Znak okom							

Rješenje skandinavke iz prošlog broja:

SK, D, Homo, Rev, Revolt, Na, Patišpanj, Iran, IRA, Vin, At, IT, NASA, R, S.

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI
epcg

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI
epcg

IME I PREZIME _____

POSLOVNA JEDINICA _____

BROJ TELEFONA _____

E MAIL _____

ODGOVOR _____

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

40. KOLO NAGRADNE IGRE ZA ZAPOSLENE "BUDI U TOKU - BUDI U IGRI"

BOGAT NAGRADNI FOND

NAGRADNO PITANJE ►

PRAVILA NAGRADNE IGRE:

Priručnik nagradne igre "Budi u toku - budi u igri" je Direkcija za odnose sa javnošću EPCG. Svrha priređivanja je nagrađivanje zaposlenih, osim u Direkciji za odnose sa javnošću. Jedno lice ima pravo da popuni jedan kupon. Izvlačenje kupona organizuje Direkcija za odnose sa javnošću, a imena dobitnika biće objavljena u narednom broju lista EPCG. Za učešće u igri, potrebno je tačno odgovoriti na nagradno pitanje.

**KOLIKO
GWh ELEKTRIČNE
ENERGIJE SU PROIZVELE CG
ELEKTRANE ZA PRVIH PET
MJESECI 2016. GODINE?**

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

BUDI U TOKU - BUDI U IGRI

